

Perspectiefnota 2025
Naar een nieuwe balans
Gemeente Oosterhout

Colofon

Perspectiefnota 2025
Gemeente Oosterhout

Samenstelling

Gemeente Oosterhout
Postbus 10150
4900 GB OOSTERHOUT

Inlichtingen

Telefoon 14 0162
E-mail stadhuis@oosterhout.nl
Internet <http://www.oosterhout.nl/>

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING.....	4
1.1 LEESWIJZER	4
2 PERSPECTIEVEN HEROVERWOGEN.....	5
2.1 NOODZAAK STRATEGISCHE HERORIËNTATIE	5
2.2 KOERS “OOSTERHOUT 2030” VOOR LANGE TERMIJN VASTHOUDEN.....	5
2.3 MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN ÉN MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS VRAGEN OM EEN ANDERE (ROLNEMING) GEMEENTE.....	6
2.4 HERIJKING VAN AMBITIEPROFIEL	7
2.5 LEIDENDE PRINCIPES VOOR DEZE PERSPECTIEFNOTA 2025	11
3 VAN BESTUURLIJKE PRIORITEITEN NAAR BESTUURLIJKE AFWEGINGEN.....	13
3.1 AFWEGINGSKADER.....	13
3.2 VIER “KNOPPEN” VOOR HERORIËNTATIE EN OMBUIGING.....	13
3.3 BREDE WELVAART EN SDG’S	16
4 FINANCIEEL PERSPECTIEF	17
4.1 SAMENVATTEND FINANCIEEL BEELD	17
4.2 UITGANGSPUNT VOOR MEERJARENDORKIJK VANAF 2025	17
4.3 DOORVERTALING PRINCIPES NAAR FINANCIEEL-TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2025-2028	17
5 ACTUALISERINGEN EN OMBUIGINGEN PROGRAMMA’S.....	20
5.1 ZORG EN WELZIJN	20
5.2 ARBEIDSMARKT, ECONOMIE EN ONDERWIJS	23
5.3 SPORT EN CULTUUR	25
5.4 DUURZAAMHEID EN KLIMAAT.....	26
5.5 WONEN EN MOBILITEIT.....	27
5.6 VEILIGHEID.....	29
5.7 MEER VOOR ELKAAR	30
5.8 FINANCIEEL SOLIDE	31
5.9 GEMEENTELIJKE ORGANISATIE	31
6 OMBUIGINGEN PERSONEEL	32
7 REALISEREN EXTRA INKOMSTEN	34
7.1 RIJKSINKOMSTEN	34
7.2 LOKALE INKOMSTEN	34

8 INVESTERINGEN.....	37
8.1 INVESTERINGSPLANNING 2024.....	37
8.2 REKENINGRESULTAAT 2023	37
8.3 WIJZIGINGEN IN DE INVESTERINGEN	37
8.4 SCHULDQUOTE (FINANCIERBAARHEID)	47
BIJLAGE 1: TRENDTABEL	48

1 INLEIDING

Naar een nieuwe balans

Hierbij bieden wij u de perspectiefnota 2025 aan. Dit is geen 'normale' Perspectiefnota. Om verschillende redenen kent deze Perspectiefnota een andere aanloop en benadering. Het financiële beeld is voor ons aanleiding tot een strategische heroverweging van onze ambities, uitgaven, inkomsten, investeringen en organisatieontwikkeling. De gemeente Oosterhout wordt in de tweede helft van deze bestuursperiode geconfronteerd met forse en structurele financiële uitdagingen. In meerjarenperspectief worden we naar verwachting geconfronteerd met een structureel tekort van minimaal € 15 miljoen.

En ook onze maatschappelijke partners in de dorpen, stad en regio vragen om een andere rolname van ons als gemeente. Samen staan we voor grote opgaven en dat vergt van iedereen bijdragen: inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen. Wij willen daarin voorop gaan om inhoud, middelen en dienstverlening naar een nieuwe balans te brengen en om van daaruit nieuwe verbindingen met elkaar aan te gaan en Oosterhout samen verder vooruit te helpen.

De ge(her)formuleerde bestuurlijke prioriteiten en leidende principes hebben voor ons een belangrijke rol gespeeld bij de bestuurlijke afwegingen om te komen tot het pakket aan heroriëntatie- en ombuigingsvoorstellen. Het is daarbij niet zo dat deze bestuurlijke prioriteiten in één rechte lijn leiden tot al deze voorstellen. Daarvoor is het structureel te vinden bedrag simpelweg te groot; ook op beleidsterreinen die onder onze beleidsprioriteiten zijn te scharen, zijn wij op zoek moeten gaan mogelijkheden voor een efficiëntere besteding van onze uitgaven.

Oosterhout, 14 mei 2024,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN OOSTERHOUT,

, burgemeester,
, secretaris

1.1 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 schetst de actuele maatschappelijke context van deze Perspectiefnota en de heroverweging van perspectieven - ambities, prioriteiten en principes - die nodig is om naar een nieuwe balans te komen en tot een gezond meerjarenperspectief te komen. Het bevat het afwegingskader waarmee wij keuzes voorleggen.

In **hoofdstuk 3** worden de belangrijkste keuzevoorstellen op hoofdlijnen geïntroduceerd, toegelicht en onderbouwd.

Deze voorstellen werken wij in **hoofdstuk 4** nader uit. Paragraaf 4.1 geeft het samenvattend beeld van de financiële positie van de gemeente Oosterhout wanneer alle voorstellen in deze nota worden doorgewerkt. In 4.2 worden de uitgangspunten voor de begroting 2025-2028 gespecificeerd. Deze paragraaf bevat onder andere de verwachtingen met betrekking tot de loon- en prijsontwikkeling en de financiële uitgangspunten vanuit het bestuursakkoord.

In **hoofdstuk 5** doen wij voorstellen voor de financiële heroverwegingen en concrete aanpassingen die we de komende jaren willen doorvoeren in de begroting. Enerzijds betreffen dit (wettelijke) ontwikkelingen waar wij mee aan de slag zullen moeten en die extra capaciteit en/of geld gaan vragen. Ook worden in dit hoofdstuk de heroverwegingen en ombuigingen die nodig zijn om meerjarig tot een sluitende begroting te komen concreet gemaakt en toegelicht.

Hoofdstuk 6 geeft de voorstellen aan voor de ombuigingen op het gebied van personeel en organisatie.

Hoofdstuk 7 gaat in op de mogelijkheden om de structurele inkomsten van de gemeenten Oosterhout te verhogen.

Hoofdstuk 8 geeft het gewijzigde totaalbeeld op het gebied van de investeringen voor de komende jaren weer. Deze investeringen hebben een effect op onze exploitatielasten en onze schuldpositie. Hiervan geven we in dit hoofdstuk een uiteenzetting.

2 PERSPECTIEVEN HEROVERWOGEN

Zoals in de inleiding reeds is geduïd: dit is geen ‘gewone’ Perspectiefnota. In de aanloop van deze Perspectiefnota 2025 was het alarmerende zicht op het ‘ravijnjaar’, dat voor Oosterhout in aantal opzichten forser is dan voor andere gemeenten, medio 2023 voor het college de dringende aanleiding om tot stevige heroverweging van de bestuurlijke ambities en uitgangspunten voor de middellange termijn te komen. Om inhoud, middelen en organisatie meer duurzaam met elkaar in balans te brengen. In dit hoofdstuk schetsen wij het **afwegingskader** wat we daarvoor hanteren.

2.1 NOODZAAK STRATEGISCHE HERORIËNTATIE

De gemeente Oosterhout wordt in de tweede helft van deze bestuursperiode geconfronteerd met forse en structurele financiële uitdagingen. In meerjarenperspectief worden we naar verwachting geconfronteerd met een structureel tekort van minimaal € 15 miljoen.

Daarvoor zijn hoofdzakelijk drie oorzaken aan te wijzen:

- Omdat het rijk zelf de broekriem moet aanhalen, zal de algemene uitkering uit het Gemeentefonds aanzienlijk lager worden. Hoewel het demissionaire kabinet de verdere oploop van de opschalingskorting – bedoeld om kleinere en middelgrote gemeenten tot fusie te bewegen – heeft geschrapt, resteren er nog volop financiële issues met het rijk (met een financiële omvang van zo’n € 2,3 miljard).
- Als het gaat om investeringen in voorzieningen in de gemeente zijn de ambities niet in lijn met het beschikbare geld en de beschikbare menskracht. Het totale investeringsvolume van € 200 miljoen is niet op een verantwoorde manier binnen de begroting op te vangen. En dan nog beschikt de gemeente niet over genoeg ‘handjes’ om al die klussen in de stad en de markt weggezet te krijgen.
- Ten slotte hebben we te maken met steeds verder oplopende kosten. Bijvoorbeeld in de bouw en in de civiele techniek, waar projecten zelden blijken te kunnen worden uitgevoerd binnen de oorspronkelijke kostenraming. Maar ook binnen het sociaal domein, waar met name de kosten van jeugdzorg en Wmo (hulp bij het huishouden) zonder maatregelen alsmear blijven stijgen. Een beleidsterrein bovendien waar de beleidsvrijheid van gemeenten behoorlijk wordt ingeperkt door rigide landelijke wet- en regelgeving.

De optelling van deze opgaven laat zich niet op een ‘gewone’ manier aanpakken en oplossen met nog een optimaliseringsslag; verder “knutselen” binnen de

bestaande financiële, beleidsmatige en organisatorische kaders zal geen duurzame soelaas bieden. Met de kaasschaaf zullen we er niet komen.

Daarom is geoordeeld dat een meer fundamentele, strategische heroriëntatie met scherpere keuzes nodig is.

Deze heroriëntatie gaat hand-in-hand met majeure maatschappelijke transitie, waarin de gemeente zich op andere manieren wil en moet gaan verhouden tot haar inwoners en haar partners in de samenleving. Als lokale overheid maakten de afgelopen jaren al de ontwikkeling van ‘bepaler’ naar ‘verbinder’. We willen deze beweging versterkt voort en doorzetten. We willen op die manier meer maatschappelijke meerwaarde voor Oosterhout creëren door de in onze gemeente aanwezige kennis, kracht en kunde – bij inwoners, bij organisaties, bij ondernemers en bij verenigingen – elkaar te laten versterken.

Onze maatschappelijke partners vragen daar ook om. Samen met hen en onze inwoners willen we toekomstgericht investeren in andere verhoudingen, sterkere verbindingen en nieuwe arrangementen.

2.2 KOERS “OOSTERHOUT 2030” VOOR LANGE TERMIJN VASTHOUDEN.

Het college heeft besloten om vanuit een strategische heroriëntatie op de inhoud te komen tot een aangescherpt ambitieprofiel voor onze stad; een profiel dat een kader is voor de financiële afwegingen die we in de Perspectiefnota 2025 moeten gaan maken.

Inhoudelijk vertrekpunt voor die heroriëntatie en aanscherping is en blijft de Toekomstvisie Oosterhout 2030. Een visie, gemaakt voor en door de inwoners van onze gemeente, die via een uitgebreid participatieproces bij de totstandkoming ervan betrokken waren. Een visie die, mede om die reden, ook kan rekenen op breed politiek en maatschappelijk draagvlak. Een visie die ten grondslag heeft gelegen aan twee bestuursakkoorden en veel (strategische) beleidsnota’s en waarvan inmiddels veel opgaven zijn uitgevoerd of in uitvoering zijn genomen. Een visie ten slotte die mede heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de organisatie: opgavengestuurd, extern gericht en gebaseerd op samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners (“Meer voor Elkaar”).

Maar ook een Toekomstvisie die in 2018 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dat is aan de ene kant weliswaar “pas” zes jaar geleden. Maar aan de andere kant is er in die relatief korte periode het nodige gebeurd: we hebben de coronacrisis meegemaakt en bevinden ons op dit moment nog middenin twee internationale crises waarvan de gevolgen ook fors doorklinken in Oosterhout.

Het is dus niet voor niets dat de gemeenteraad zich de vraag gesteld heeft of al die nieuwe trends en ontwikkelingen effect hebben op het beeld zoals dat in de Toekomstvisie Oosterhout 2030 is geschetst. Geeft de visie ook nog steeds het antwoord op alle maatschappelijke vragen? Of zijn er de afgelopen zes jaar nieuwe uitdagingen bijgekomen of versterkt waarop we het antwoord nog niet geformuleerd hebben? Waardoor we gedwongen worden in ons toekomstbeeld nieuwe accenten te zetten.

Om het antwoord op al die vragen te kunnen geven, heeft de gemeenteraad zijn oor te luister gelegd bij de Oosterhoutse samenleving. Door in een 'trendgesprek' in januari van dit jaar bij vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties de vraag weg te leggen welke (nieuwe) ontwikkelingen zij op Oosterhout zien afkomen. Vervolgens heeft de gemeenteraad in een werkbijeenkomst de uitkomsten van dit proces nader geduid en aangevuld.

Deze "herbezinning" biedt bouwstenen voor een aangescherpt profiel. Voor het antwoord op de actuele vraag: waar kiezen we inhoudelijk voor als (financiële) middelen en menskracht steeds schaarser zijn? Op deze manier heeft de gemeenteraad – misschien impliciet, maar tegelijkertijd ook nadrukkelijk – al aan de voorkant van het proces zijn inhoudelijke bijdrage geleverd aan dit proces.

Voor de wijze waarop de gesignaleerde trends (inclusief reflectie vanuit de gemeenteraad) bij de uitgangspunten voor de strategische heroriëntatie en deze Perspectiefnota zijn betrokken, wordt verwezen naar de bijgevoegde 'trendtabel' (bijlage 1). Met name de trends die leiden tot (graduele) bijstelling van de koers en een daarbij passend aangescherpt ambitieprofiel (2.4) en de daaruit voortvloeiende leidende principes (2.5) krijgen in deze Perspectiefnota hun (eerste) doorwerking.

Wanneer dat niet het geval is, worden deze trends en ontwikkelingen meegenomen in het proces om te komen tot een nieuwe toekomstvisie (2040) voor de gemeente Oosterhout. Dit proces wordt in de tweede helft van 2024 opgestart.

Het toekomstperspectief, het kompas voor de langere termijn, behoeft op het moment van deze Perspectiefnota geen grote herkalibratie. Ons financieel perspectief op de korte en middellange termijn noopt daar wel toe. En onze maatschappelijke partners roepen ons daar toe op.

2.3 MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN ÉN MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS VRAGEN OM EEN ANDERE (ROLNEMING) GEMEENTE.

Als er iets uit het Trendgesprek met de raad duidelijk is geworden, is dat onze maatschappelijke partners de gemeente niet zozeer om meer middelen maar om meer verbinding vragen. Zij zien de gemeente als dé partij die die verbindingen tussen partijen in dorp, stad en regio kan initiëren, leggen en uitbouwen.

Een rol die zich – grof gezegd – weg beweegt van de inhoud naar het proces. Van de lokale overheid die bepaalt, stuurt en veel zelf uitvoert, naar een maatschappelijke partner die verbindt. Veel meer een regisseur die organisaties en instellingen samenbrengt en aanjaagt om op die manier tot een grotere maatschappelijke impact en publieke waarde te komen. Want de maatschappelijke uitdagingen waarvoor de toekomst ons stelt, worden niet alleen complexer, ze raken ook steeds meer onderling verbonden. Geen woningbouw zonder duurzaamheid, geen stedelijke ontwikkeling zonder mobiliteitstransitie, geen energietransitie zonder bestaanszekerheid.

Die 'nieuwe' rolopvatting van de lokale overheid komt overigens niet helemaal uit de lucht vallen. Het Oosterhoutse gemeentebestuur heeft de laatste jaren nadrukkelijk al de nodige stappen gezet om het bindweefsel van onze samenleving te versterken. Een sterkere oriëntatie op de buitenwereld is één van de belangrijkste uitgangspunten van onze organisatieontwikkeling, met de introductie van wijk- en buurtgericht werken als aansprekend voorbeeld: inwoners van buurten, wijken en kerkdorpen samenbrengen en hen steunen bij het streven hun leefomgeving nog beter te maken. Een ander voorbeeld is het initiatief Oosterhout SDG Lokaal, een platform dat Oosterhouters bindt en ondersteunt bij het verduurzamen – op alle fronten – van onze lokale leefwereld.

Een tweede ontwikkeling die wij duidelijk herkennen, is de 'beweging naar de voorkant'. In het bestuursakkoord wordt het belang hiervan al onderkend, recente ontwikkelingen in de zorg maken de urgentie evenwel nog groter. Het (dreigende) personeelstekort in de zorgsector leidt onherroepelijk tot oververhitting en overbelasting van deze sector. Een beroep kunnen doen op professionele zorg is in de nabije toekomst geen zekerheid meer. Deze ontwikkeling vraagt van inwoners dat ze zich meer bewust worden van het (toekomstig) belang van een goed netwerk en dat ze niet pas maatregelen gaan treffen als de oude dag zich aandient. Het vereist van de sector zelf dat ze ook actie onderneemt om het beroep op zorg te kanaliseren. Voor een deel betekent dat vaker beargumenteerd 'nee' zeggen op een beroep op professionele zorg als ook andere alternatieven voorhanden zijn. Het betekent ook in de samenleving het scherper voeren van het gesprek over 'de grenzen aan de zorg'; moeten overheden en hun maatschappelijke zorgpartners met publiek geld altijd alles (blijven) doen wat medisch-technisch ook kan? Een ongemakkelijk gesprek, maar wel nodig.

Hier is een belangrijke, andere rol voor de gemeente weggelegd. De lokale overheid beschikt inmiddels over de nodige stimuleringsmogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van preventie en leefstijl. Om op die manier ervoor te zorgen dat onze inwoners gezonder gaan leven en dat dus minder Oosterhouters een beroep hóeven te doen op de (gezondheids)zorg. Om een voorbeeld te noemen: uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de kans op (vroegtijdige) dementie flink afneemt bij voldoende bewegen. In het verleden hebben de inspanningen zich met name gericht op het geven voorlichting om op die manier gedrag te beïnvloeden (gezonde voeding, meer bewegen).

Zorginstellingen en overheid hebben hierover afspraken gemaakt in bijvoorbeeld het Integraal Zorgakkoord, waarin gemeenten zich verplichten te investeren in gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en in een gezonde leefstijl. Wij willen daarin de komende jaren expliciet de stap naar voren maken, zoals wij in ons bestuursakkoord 2022-2026 al hebben aangegeven.

2.4 HERIJKing VAN AMBITIEPROFIEL

Op basis van het Bestuursakkoord streven wij met name een viertal stappen vooruit na:

1. realisatie van de Toekomstvisie Oosterhout 2030;
2. verantwoordelijkheid nemen;
3. samenwerken met de Oosterhoutse samenleving;
4. raadsbrede samenwerking.

De volgende stap vooruit, die wij als college willen en moeten zetten, is deze ambitieuze inhoud in meer verantwoorde en duurzame balans te brengen met de fors afnemende middelen en met de uitvoeringskracht van onze gemeentelijke organisatie, die eveneens onder druk staat.

Als we dat niet doen dreigt ook een oververhitting en overbelasting van de gemeente zelf. Soms is daarom een stap opzij of op de plaats nodig.

Daarom nemen wij onze verantwoordelijkheid om ons ambitieprofiel te herijken en daarbij de volgende bestuurlijke prioriteiten te stellen:

2.4.1 Verbonden en verbindend met de stad en de kerkdorpen: een gezamenlijk antwoord op de maatschappelijke opgaven

In de vorige paragraaf hebben wij het al aangegeven: de opgaven waarvoor wij staan èn onze maatschappelijke partners vragen om een andere rol van de lokale overheid. Een rol die nog meer dan vroeger verbindt. Een gemeente die samen met de stad en de kerkdorpen, met onze maatschappelijke partners op zoek gaat naar oplossingen voor vraagstukken in onze samenleving, die steeds complexer worden en steeds meer ook onderling met elkaar samenhangen. Meervoudige uitdagingen vragen een meervoudige aanpak, meervoudige expertise en meervoudige slagkracht. Als de gemeente erin slaagt die onderdelen en initiatieven op een goede manier aan elkaar te **verbinden**, ontstaat er naast meervoud ook meerwaarde.

Absolute randvoorwaarde om met onze inwoners verbonden te zijn en te blijven, is dat wij in staat zijn onze boodschap goed en eerlijk over het voetlicht te brengen. We hebben de komende jaren een “ongemakkelijk verhaal” te vertellen: we moeten bezuinigen op onze uitgaven. Sommige voorzieningen – bijvoorbeeld in de zorg – zijn niet meer vanzelfsprekend èn we vragen een (nog) **actievere rol** van onze inwoners en maatschappelijke partners in de samenleving. Dat vraagt van de gemeente aan de ene kant bestuurlijke duidelijkheid en standvastigheid op de kernboodschap, maar tegelijkertijd ook om responsiviteit, een open houding en participatieve rolneming. Het betekent dat er, binnen de financiële mogelijkheden die de gemeentebegroting biedt, ruimte is voor **alternatieve oplossingen** en ideeën uit de samenleving.

Het voeren van het goede gesprek hierover kan ook een aanzet zijn voor een groeiend vertrouwen van de eigen inwoners in de eigen overheid. Uit onderzoek blijkt dat inwoners in de regel meer vertrouwen hebben in de “eigen” gemeente dan in bijvoorbeeld de rijksoverheid, maar toch is voor ons hier nog winst te halen. Daarbij is er volgens ook zeker sprake van **wederkerigheid**: wil de burger (weer) meer vertrouwen krijgen in de overheid, dan is het ook goed dat de overheid vertrouwen heeft in de burger. Een stevige gemeenschappelijke vertrouwensbasis biedt ook de meeste garantie onze inwoners solidair zijn, verbonden aan de publieke zaak en zich ook willen houden aan de afspraken die we maken voor de maatschappelijke omgang.

Ten slotte is onderlinge verbondenheid het cement van onze samenleving. Daarom hechten wij aan de verbindende functie van **sport en cultuur**. Daarom ook blijft onze inzet vanuit **buurt- en wijkgericht werken** erop gericht dat inwoners van buurten en wijken ook elkaar weten te vinden en niet in de eigen ‘bubbel’ blijven hangen. Maar het betekent ook dat we (kansrijke) vluchtelingen en statushouders vanaf hun eerste stappen in Oosterhout de gelegenheid geven met hun nieuwe stads- of dorpsgenoten verbonden te raken. Bijvoorbeeld door ze onderwijs aan te bieden of ervoor te zorgen dat ze gewoon aan het werk kunnen.

2.4.2 Samenwerken aan duurzame, brede welvaart: gezondheid en bestaanszekerheid

Wij staan in onze aangescherpte ambitie voor een gezonde balans tussen “profit, people en planet”, voor een duurzame en samenhangende ontwikkeling van onze samenleving. Kortom, wij zetten ons in voor brede welvaart, voor alle Oosterhouters en zonder af te wentelen op toekomstige generaties of ‘elders’.

Binnen brede welvaart onderscheiden wij twee majeure aangrijpingspunten, die overigens onderling zeer met elkaar verweven zijn.

In de eerste plaats gaat het om **bestaanszekerheid**. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat bestaanszekerheid de belangrijkste basisvoorwaarde is om volwaardig te kunnen deelnemen in onze samenleving. Wie zeker is van zijn bestaan – en zich daarover dus geen zorgen hoeft te maken – is eerder actief als vrijwilliger en is sneller geneigd zich in te zetten voor zijn leef- en woonomgeving. Of beschikt gewoonweg over een betere gezondheid.

De allerbeste manier om een zeker bestaan op te bouwen, is te kunnen beschikken over voldoende inkomen. Daarom blijven wij ons inzetten om zoveel mogelijk mensen vanuit de uitkering op weg te helpen naar een betaalde baan of te voorkómen dat ze van een uitkering afhankelijk worden. Het is mede om die reden van belang dat het Oosterhoutse bedrijfsleven de ruimte krijgt om die banen ook te creëren. Daarbij zetten wij in op een duurzame economische ontwikkeling: juist onze economie moet anders omgaan met grondstoffen en omgeving, met het maken van duurzame producten. Dat is een grote opgave, maar we hebben nu de sectoren in huis die we via de plantaardige economie willen doorontwikkelen in een nieuwe, innovatieve, duurzame economie.

Tegelijkertijd constateren we ook dat we Oosterhoutse bedrijven niet altijd – letterlijk – de ruimte kunnen bieden om zich door te ontwikkelen. Met de realisatie van Everdenberg-Oost is het Oosterhoutse areaal aan bedrijventerreinen ‘op’. Dat betekent dat we moeten gaan nadenken over de vraag hoe we in de periode na de realisatie van Everdenberg de ruimtevraag van Oosterhoutse midden- en kleinbedrijven gaan faciliteren. Dat is te meer noodzakelijk omdat voor de hierboven beschreven ontwikkeling van de circulaire economie naar verwachting ook meer ruimte nodig is. Daarnaast blijft het van belang in te blijven zetten op de transitie van onze binnenstad, niet alleen vanuit ruimtelijk en economisch perspectief, maar ook omdat hier volop kansen liggen in het kader van klimaatadaptatie (zie ook verder onder 2.4.5).

Tweede specifieke aangrijpingspunt voor brede welvaart is het bevorderen van de **(positieve) gezondheid** van onze inwoners. Dat gaan we doen door hier aanzienlijk meer te investeren in preventieve maatregelen. De focus verschuift wat ons betreft van het geven van goede zorg naar het bevorderen dat mensen gezond blijven. Dat is niet alleen beter voor het welzijn van onze inwoners, het is ook een manier om het hoofd te bieden aan het personeelstekort in de zorgsector. Dit betekent dat we gaan inzetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl en op het bieden van een gezonde leefomgeving. Bijvoorbeeld door bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijker te maken, maar ook door te investeren in maatregelen die die omgeving minder kwetsbaar maken voor de gevolgen van de klimaatverandering.

2.4.3 Zorgstelsel volhoudbaar maken en houden: voorkómen en normaliseren

De uitgaven binnen het sociaal domein – met name vanuit jeugdzorg en Wmo – drukken steeds zwaarder op de gemeentelijke begroting. Jaar-op-jaar worden de ramingen voor deze posten in de begroting naar boven bijgesteld en jaar-op-jaar blijkt dit telkens weer niet genoeg. Deze situatie is niet langer volhoudbaar. Vandaar dat we de komende periode de publieke uitgaven beheersbaar en daarmee het gemeentelijke zorgstelsel houdbaar te maken en te houden.

Voor een deel blijven we dat doen door meer geld uit te geven voor deze sector. Dat lijkt in tegenspraak met het hierboven geschetste financiële perspectief. Juist door te blijven investeren in preventie en in algemene voorzieningen verwachten we de toeloop op de (duurdere) individuele verstrekkingen te kunnen afzwakken. Dat laat niet direct morgen al resultaat zien, maar het versterkt voortzetten van deze **“beweging naar de voorkant”** hebben we nodig om tot een trendbreuk in ons zorgsysteem te komen.

Daarnaast gaan we ook binnen het bestaande systeem scherper aan de wind varen. Op dit moment werken we aan voorstellen hoe binnen de uitvoering het kostenbewustzijn kan worden verhoogd: door bijvoorbeeld scherper te zijn bij verstrekkingen, door vaker te kiezen voor het meer collectief (in plaats van individueel) aanbieden van zorg en ondersteuning, door kritischer te zijn bij het verlengen van behandeltrajecten. En ook hier zullen we moeten inzetten op een cultuuromslag: naar een situatie waarin licht problematisch gedrag als ‘normaal’ wordt gezien voor een proces van opvoeden en opgroeien, zonder dat het direct leidt tot een stap naar de professionele zorgverlener. We zetten in op **normaliseren**. Maar altijd zonder de menselijke maat te verliezen. Dat is overigens niet alleen beter voor de direct betrokkenen, maar ook voor de samenleving in haar geheel. Ook hier dreigt op termijn een personeelstekort,

waardoor het steeds meer zaak wordt de schaarse middelen en menskracht in te zetten voor die categorie inwoners die deze zorg het hardste nodig heeft.

2.4.4 Bouwen en nog eens bouwen (aan de toekomst): jongeren trekken en binden

Wil Oosterhout ook in de toekomst een aantrekkelijke gemeente blijven, met een gezonde economie en een breed draagvlak voor ons voorzieningenniveau, dan zal de gemeente werk moeten blijven maken van het aantrekken en binden van jongeren en gezinnen met kinderen. Het belangrijkste instrument dat de gemeente daarvoor heeft, is dat van de woningbouwproductie. De gemeente Oosterhout gaat de komende jaren vooral in binnenstedelijk gebied “de lucht in”. Appartementen dus die in de regel met name bewoond zullen gaan worden, zo is de ervaring van de laatste jaren, door ouderen (afkomstig uit Oosterhout, maar zeker ook van daarbuiten). Om demografisch vitaal en in balans te blijven is het van groot belang ook huizen neer te zetten die bij uitstek geschikt zijn voor jongeren en gezinnen met (jonge) kinderen. Daarbij denken we in eerste instantie aan meer grondgebonden woningen (“huizen met tuintjes”), maar ook aan meer experimentele woonvormen die bij de jongere doelgroep aanslaan.

Bijkomende uitdaging daarbij is dat we ervoor zorgen dat die woningen voor deze doelgroep ook nog betaalbaar en toegankelijk blijven; een opgave die vaak lastig te realiseren valt op, kleinschalige, inbreidingslocaties binnen bestaand stedelijk gebied. Bouwen, bouwen, bouwen betekent overigens niet louter nieuwbouw - het gaat ook om het omvormen van de huidige woningvoorraad, verbouwen en splitsen en herbestemming en -gebruik van maatschappelijk vastgoed.

“Bouwen aan de toekomst” kent natuurlijk niet alleen een strategische invalshoek, maar ook een puur menselijke. Door het woningtekort moeten in heel Nederland – en dus ook in Oosterhout – jongeren vele jaren wachten totdat ze toegang hebben tot passende huisvesting. Ook vanwege dit maatschappelijk probleem wil Oosterhout haar bijdrage aan het terugdringen van het woningtekort leveren.

En op de derde plaats is er nog een economisch aspect. Relatief veel bedrijven in Oosterhout – met name in het midden- en kleinbedrijf en de maakindustrie – draaien op praktisch geschoolde werknemers. Onderzoek naar de (regionale) arbeidsmarkt wijst uit dat deze werknemers dicht (vijf kilometer of korter) bij hun werk willen wonen. Willen onze ondernemers op een krappe arbeidsmarkt dus aan praktisch gekwalificeerd personeel kunnen komen, dan is het van belang dat we voor deze werknemers ook woningen beschikbaar hebben voor deze

doelgroep. Vaak zijn dat huizen-met-tuintjes in het goedkope of middeldure segment.

2.4.5 Gezonde, groen-blauwe openbare ruimte als hefboom voor maatschappelijke ontwikkelingen

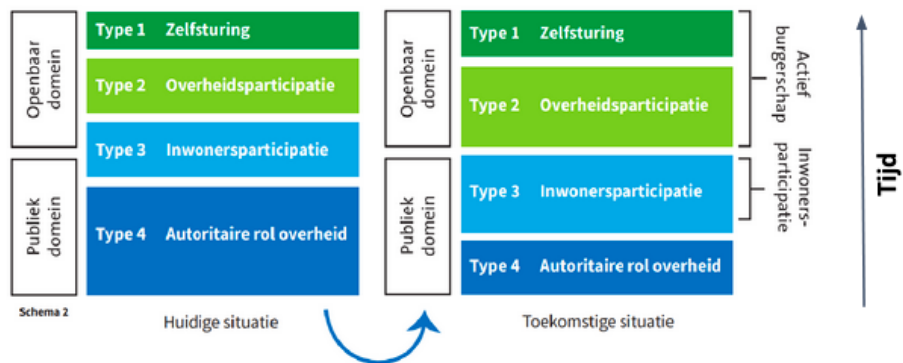
Een goed onderhouden openbare ruimte die schoon, heel en veilig is, draagt in belangrijke mate bij aan een prettige leef- en verblijfsomgeving voor onze inwoners, onze bezoekers en zeker ook onze ondernemers. We willen daarin de komende jaren blijven investeren, maar dan wel zo dat (her)ontwerp, vervanging en beheer als hefboom werken voor een aantal meekoppelende, maatschappelijke opgaven namelijk:

- Een goede openbare ruimte draagt bij aan klimaatadaptatie. We zullen de komende jaren in onze gemeente de openbare ruimte geschikt moeten maken om de gevolgen van de klimaatverandering in onze gemeente te kunnen opvangen. Meer water, meer groen, minder verhardingen, kort gezegd. Neem daarnaast nog in ogenschouw dat ook de aanstaande energietransitie ertoe gaat leiden dat Oosterhout “op de schop” gaat en het mag duidelijk zijn dat hier fors werk met werk te maken valt.
- We zullen bij plannen voor de openbare ruimte ook steeds nadrukkelijker kijken naar de wens om onze leefomgeving gezonder in te richten. Ook dat heeft uiteraard te maken met water en groen, maar ook met de vraag hoe we die “nieuwe” woonomgeving kunnen laten uitnodigen tot bewegen door bijvoorbeeld ook te werken aan aantrekkelijke wandel- en fitness-routes.
- In de derde plaats grijpen we de (her)inrichting van de openbare ruimte aan om voor te sorteren op de mobiliteitstransitie. Niet langer enkel met de blik vanuit de automobilist, maar met de wandelaar, de fietser of de ov-gebruiker als vertrekpunt. Op die manier maken we ook de verbinding met onze ambities op het gebied van duurzaamheid en gezondheidsbevordering.

2.4.6 Randvoorwaardelijk: versterking uitvoeringskracht

Aan de bovenstaande vijf bestuurlijke (her)prioriteiten (2.4.1 t/m 2.4.5) zit een collectieve, grotere (transformatie)beweging verbonden die de gemeente Oosterhout samen met haar partners en inwoners wil maken. De effecten hiervan vergen 10 - 20 jaar. en derhalve een meerjarige, soms experimentele

stap-voor-stap benadering in rolopvatting en rolneming die er globaal als volgt uit ziet:

Bron: beleidskader participatie, gemeente Helmond.

Deze andere rolopvatting en rolneming vraagt ook het nodige van de (doorontwikkeling van) onze gemeentelijke organisatie.

We willen van “beleidsmachine” naar een krachtige uitvoeringsorganisatie, die (nog meer) integraal werkt, haar samenbrengend, verbindend vermogen versterkt en beschikt over voldoende strategische slagkracht. De andere rolneming zal leiden tot een stapsgewijze, andere inzet en arrangementen van onze ‘klassieke’ sturingsinstrumenten zoals regelgeving (dwang), subsidiering (geld) en communicatie (overtuiging).

2.5 LEIDENDE PRINCIPES VOOR DEZE PERSPECTIEFNOTA 2025

Met alleen dit aangescherpte ambitieprofiel zijn we er niet. Het is ook zaak de nieuwe financiële en maatschappelijke werkelijkheid te vertalen in een aantal leidende principes voor 2025 en verder.

Voor deze Perspectiefnota 2025 hanteren wij de volgende, bestuurlijke leidende principes:

2.5.1 “Basis op orde”

- a. Structureel sluitend meerjarenperspectief: we zetten de toring naar de nering en geven geen geld uit, wat we niet hebben.
- b. Beperken van de schuldquote - daarmee is er geen ruimte voor nieuwe investeringen en moet het vastgestelde investeringsprogramma worden heroverwogen.
- c. Een positief rekeningresultaat wordt altijd gebruikt ter financiering van investeringen uit het investeringsprogramma.
- d. Geen nieuwe uitgaven en investeringen aan zetten.
- e. Als die politiek-bestuurlijk toch noodzakelijk worden geacht, dan worden in plaats daarvoor oude uitgaven en investeringen stopgezet “Oud voor nieuw”.
- f. Naast mogelijkheden tot verlagen van uitgaven kijken we nadrukkelijk ook naar mogelijkheden tot verhogen van inkomsten van de gemeente.

2.5.2 “Uitvoering voor beleid”

- a. We handhaven de selectieve vacaturestop.
- b. In de huidige formatieomvang en functiehuis zetten we maximaal in op opwaardering en versterking van uitvoerende functies ter versterking van de uitvoeringskracht en het realiseren van regulier werk (onderhoud, beheer), dienstverlening en uitvoering van reeds gestarte projecten.
- c. We maken in principe geen nieuw beleid meer, zijnde nieuwe grote beleidsproducties, tenzij dat door provincie of rijk wordt verplicht m.u.v.:
 - nieuwe Toekomstvisie (2024/2025)
 - omgevingsvisie (2025-2026)
 - woonzorgvisie
- d. Als we toch (verplicht) beleid maken dan:

- maken we optimaal gebruik van de kennis en kunde in onze samenleving, waarbij de gemeente vooral een taak heeft om te ondersteunen en te verbinden
- maken we maximaal gebruik van landelijke standaarden
- doen we dat samen met (een of meer) andere gemeenten
- stellen we - wanneer er kritische lacunes in de uitvoering ontstaan - ons lopend beleid tactisch, specifiek op onderdelen en in vlotte cycli actiegericht bij.

2.5.3 “Meer publieke waarde creëren door andere rolneming, sturing en samenwerking (nieuwe arrangementen)”

- a. Anders en selectiever sturen met regelgeving: deze verruimen of juist aanscherpen
- b. Anders en selectiever subsidiëren gericht op de majeure sociale, ecologische en economische maatschappelijke opgaven (people, planet, profit)
- c. Anders verbinden, samenwerken en communiceren (voorlichting) over de grote transities.

2.5.4 “Investeringen en subsidies alleen nog met meekoppelende doelen”

- a. Nog niet gestarte investeringen worden heroverwogen en alleen nog gedaan en subsidieafspraken herijkt en alleen nog aangegaan, wanneer deze aantoonbaar bijdragen aan SDG's en daarmee aan:
 - verhoging brede welvaart, bestaanszekerheid, inclusiviteit;
 - sterkere verbindingen binnen de Oosterhoutse samenleving;
 - betere samenwerking tussen en met maatschappelijke organisaties;
 - aantrekkelijkheid voor jongere doelgroepen;
 - minder milieu-impact (vervuiling, uitstoot, geluid, stank - water, bodem, lucht, energie- en grondstoffengebruik);
 - versterking van een duurzame economie.
- b. Bij het maken van subsidieafspraken met maatschappelijke partners gaan wij in gesprek hoe we hier gezamenlijk duurzaam vorm en inhoud aan kunnen geven.

Met toepassing van deze principes doen wij in deze Perspectiefnota 2025 voorstellen op hoofdlijnen voor een sluitend meerjarenperspectief. In paragraaf 4.3 vertalen wij bovenstaande beleidsmatige leidende principes door in financieel-technische uitgangspunten.

Onze heroverwegingsvoorstellen, zoals we die in de hoofdstukken 3 t/m 8 met deze Perspectief aan u voorleggen zullen wij richting de Begroting 2025

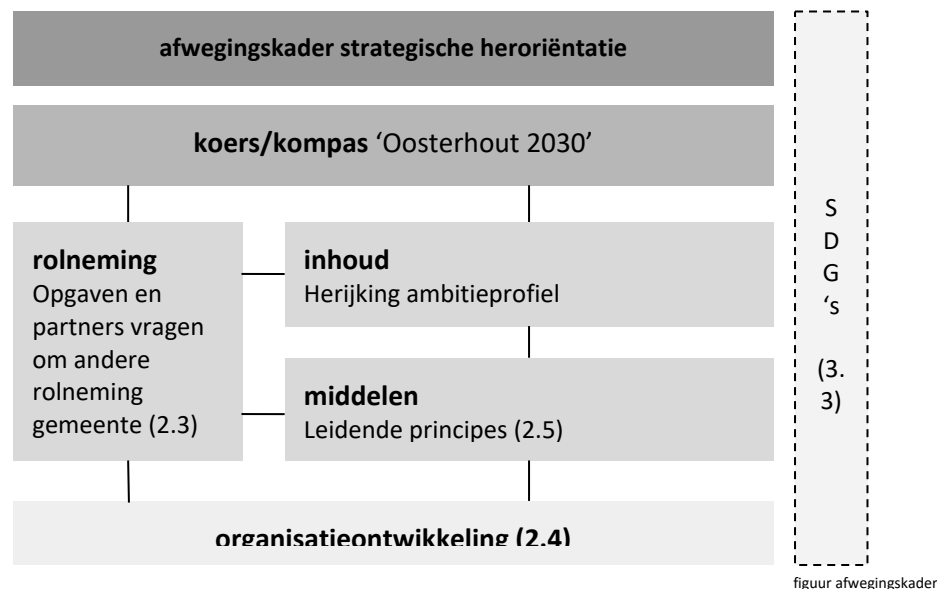
uitwerken in concrete voorstellen om uitgaven, investeringen en/of subsidies stop te zetten en/of deze om- of af te bouwen danwel uit te stellen / temporiseren en om inkomsten te verhogen.

3 VAN BESTUURLIJKE PRIORITEITEN NAAR BESTUURLIJKE AFWEGINGEN

3.1 AFWEGINGSKADER

De in hoofdstuk 2 ge(her)formuleerde bestuurlijke prioriteiten en leidende principes hebben voor ons een belangrijke rol gespeeld bij de bestuurlijke afwegingen om te komen tot het pakket aan heroriëntatie- en ombuigingsvoorstellen die we in hoofdstuk 4 van deze Perspectiefnota aan uw gemeenteraad doen. Het is daarbij niet zo dat deze bestuurlijke prioriteiten in één rechte lijn leiden tot al deze voorstellen. Daarvoor is het structureel te vinden bedrag simpelweg te groot; ook op beleidsterreinen die onder onze beleidsprioriteiten zijn te scharen, zijn wij op zoek moeten gaan mogelijkheden voor een efficiëntere besteding van onze uitgaven. Ons afwegingskader is geen mathematische 'sorteermachine', maar een politiek-bestuurlijk leidraad voor te maken keuzen.

Bij onze afwegingen hebben wij wel steeds onze bestuurlijke prioriteiten laten meewegen bij het antwoord op de centrale vraag of wij een bepaalde ombuiging of kostenbesparing – of het uitdrukkelijk nalaten daarvan - ook vanuit de inhoud kunnen verklaren en uitleggen. In die zin hebben de aangescherpte bestuurlijke prioriteiten hun rol gehad.

3.2 VIER "KNOPPEN" VOOR HERORIËNTATIE EN OMBUIGING

Om het hierboven nog redelijk abstract beschreven proces en kader van strategische heroriëntatie, politiek-bestuurlijke concreter vorm en inhoud te geven, hebben wij vier 'knoppen' geïdentificeerd waaraan college en gemeenteraad - vanuit haar budgetrecht - effectief kunnen 'draaien' om inhoud, middelen en organisatie meer met elkaar in balans te brengen, namelijk:

- uitgaven personeel en organisatie verlagen (3.2.1);
- overige uitgaven (exploitatie) verlagen (3.2.2);
- investeringen bijstellen (3.2.3);
- inkomsten verhogen (3.2.4).

In deze paragraaf geven wij per 'knop' aan, en dan met name op een aantal (financieel) omvangrijkere dossiers, op basis van welke afwegingen wij tot onze voorstellen in de hoofdstukken 5 tot en met 8 zijn gekomen. Waar van toepassing leggen wij hier ook de verbinding met de bestuurlijke prioriteiten.

Daarbij hebben wij geprobeerd de 'pijn' van de ombuigingskeuzen zo gelijkmatig mogelijk te verdelen over de verschillende maatschappelijke sectoren en de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen. Daarbij hebben we zoveel mogelijk getracht die Oosterhouters te ontzien die in financieel lastig weer verkeren.

3.2.1 Uitgaven personeel verlagen

Op de personeelskosten boeken wij een ombuiging in van structureel € 1,8 miljoen. Dit bedrag hebben we bereikt door vooral kritisch te kijken naar (toekomstige) vacatures. Dat leidt onder andere tot een inkringing van het management. We hebben er bewust niet voor gekozen om te korten op personeelsinzet ten behoeve van 'de beweging naar de voorkant', zoals geformuleerd in onze bestuurlijke prioriteiten. Wij willen daarbij ook bezien hoe wij onze uitvoeringskracht verder kunnen versterken door de gemeentelijke inzet (van o.a. MOOVE, brede buurt, jongerenwerk, programma JONG, wijkmakelaars) nog beter met elkaar te verbinden.

Zie voor de concrete voorstellen voor ombuigingen van uitgaven voor personeel (exploitatie), hoofdstuk 6.

3.2.2 Overige uitgaven verlagen

Subsidies

Binnen de exploitatiebegroting hebben wij de kleinere subsidies aan Oosterhoutse verenigingen en organisaties buiten schot gelaten. Dit vanuit het bewustzijn dat die verenigingen een belangrijk onderdeel van het cement van onze samenleving vormen. Bovendien hebben sport- en cultuurverenigingen ook een belangrijke taak als het gaat om het bevorderen van positieve gezondheid. Beide elementen hangen nauw samen met de beleidsprioriteiten 2.4.1 en 2.4.2.

Bij twee grotere sociaal-culturele instellingen stellen wij wel voor om de subsidie te verminderen. Zo willen wij de financiële ondersteuning voor Theater De Bussel met 15 procent verminderen (€ 277.000 op een totaal van € 1,8 miljoen). Naar onze mening is die doelstelling voor het theater haalbaar door meer commercieel te programmeren. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat deze taakstelling zich vertaalt in een korting op de beschikbaarheid van De Bussel voor andere lokale maatschappelijke organisaties en verenigingen.

Theek5 heeft in het verleden zijn diensten meer dan bewezen: niet alleen als boekenuitleen, maar vooral als een prominente speler binnen het sociaal domein. De bibliotheek is als basisvoorziening onmisbaar voor de Oosterhoutse samenleving, met een uiteenlopend palet aan producten (van mediawijsheid tot faallessen). Die functie willen wij absoluut behouden. Desondanks zijn wij van mening dat het ook voor Theek5 mogelijk moet zijn tot een efficiencyslag te komen. Om die reden stellen wij voor het budget voor deze instelling met vijf procent te verlagen.

Duurzaamheid

Ook de gemeente Oosterhout heeft de komende jaren forse inspanningen te verrichten op het gebied van duurzaamheid om aan haar taakstelling te voldoen. Het voorstel is om geld vrij te maken voor het opstellen van wijkuitvoeringsplannen, het opstellen van het verplichte soortenmanagement-plan en het aannemen van vier extra fte's, die met name zullen worden ingezet ter ondersteuning van onze inwoners (wijkenpak, energiebuddy) bij de energietransitie. Ondanks het feit dat de rijksoverheid gemeenten hierin (financieel) onvoldoende faciliteert, kiezen wij ervoor om toch extra middelen vrij te maken. Hiermee kunnen wij noodzakelijke stappen zetten, maar wel minder dan de ambities zoals deze in de gemeentelijke concept-Routekaart duurzaamheid zijn verwoord. Deze lijn is ook in navolging van een advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten waarin wordt geadviseerd om de ambities naar beneden bij te stellen, in afwachting van voldoende financiering door het rijk.

Woningbouw

Ten slotte blijven wij inzetten op (het versnellen) van de woningbouwproductie in Oosterhout. Om die versnelling mogelijk te maken, heeft de gemeenteraad in

het verleden een krediet van € 3 miljoen beschikbaar gesteld. Dit krediet is inmiddels nagenoeg uitgegeven, terwijl de woningbouwopgave er niet minder op geworden is. Om op dezelfde wijze te kunnen doorgaan, is in de Perspectiefnota hiervoor een bedrag opgenomen van € 500.000. Hieruit worden zowel de woningbouwontwikkeling in bestaand stedelijk gebied als de verdere ontwikkeling van Oosterhout-Oost bekostigd.

Sociaal domein

De kostenontwikkeling binnen het sociaal domein blijft zorgen baren. Prijs- en volumeontwikkeling in de jeugdzorg alleen al, leidt in deze Perspectiefnota tot een verhoging van de kosten met € 1,5 miljoen. Om die reden hebben wij de opgave 'financiële beheersbaarheid sociaal domein' nieuw leven in geblazen. Daarnaast hebben we een extern bureau onderzoek laten doen naar mogelijkheden om de uitgaven beter te beheersen. Op basis daarvan stellen wij voor om hier een besparing in te rekenen die oploopt van € 1,5 miljoen in 2025 naar uiteindelijk € 2,5 miljoen structureel. Per saldo is geen sprake van een ombuigingen, maar van een beperking van de kostenstijging.

Daarnaast blijven we investeren in de beweging "naar de voorkant". Dat krijgt in deze Perspectiefnota vooral en inhoud door ons voorstel om op een aantal beleidsterreinen géén ombuigingsvoorstellen te formuleren (zoals subsidies voor verenigingen, voorliggende voorzieningen Wmo etc.)

Zie voor de concrete voorstellen voor ombuigingen van overige uitgaven (exploitatie), per programma uit de begroting, hoofdstuk 5.

3.2.3 Investeringsbijstellen

In het kader van de Perspectiefnota zien wij ons ook gesteld voor de opdracht om het investeringsvolume van de gemeente aanzienlijk terug te brengen. Ten opzichte van het investeringsprogramma 2024 doen wij voorstellen om investeringen te schrappen, aan te passen of uit te stellen. Dit leidt tot een besparing in de kapitaallasten van circa € 1,9 miljoen in 2028.

Stadhuis

Ook in deze financieel onzekere tijden blijven wij voorstander van de verhuizing van het *stadhuis* naar Arendshof 2. Daarvoor hebben wij een aantal argumenten:

- Het stadhuis op de nieuwe locatie levert een bijdrage aan het terugdringen van de winkelleegstand in de Oosterhoutse binnenstad. En heeft daarmee een positief effect op de vitaliteit van ons centrum.

- Het stadhuis zorgt voor extra “beweging” naar en in de binnenstad. Die beweging wordt zowel veroorzaakt door de bezoekers van het stadhuis, als door de personen die daar werken.
- Het nieuwe stadhuis draagt bij aan een positief imago van de gemeente. Bijvoorbeeld in de richting van burgers, als het “nieuwe huis van de stad”, midden in de samenleving. Maar ook voor potentiële werknemers: een eigentijdse, aantrekkelijke werkomgeving is een belangrijk pluspunt in de concurrentiestrijd op de arbeidsmarkt.
- Het stadhuis laten blijven op of bij de huidige locatie aan het Slotjesveld is een optie waaraan ook financiële consequenties zijn verbonden. Het huidige stadhuis verkeert in veel opzichten (arbo, uitstraling, duurzaamheid) aan het eind van zijn Latijn. (Ver)nieuwbouw vergt ook hier een investering van vele miljoenen.
- Mocht gekozen worden voor het Slotjesveld als locatie, dan wordt daarmee de herontwikkeling van dit gebied voor een belangrijk deel op slot gezet. De woningbouwambitie zal voor dit gebied fors naar beneden moeten worden bijgesteld. Hetzelfde geldt dan uiteraard ook voor de verwachte financiële opbrengsten uit de grondexploitatie.

Al met al dus redenen om voor te stellen door te pakken met de verhuizing van het stadhuis naar de Oosterhoutse binnenstad. We doen dat voorstel natuurlijk niet zonder ook te kijken naar de financiële positie van onze gemeente. Vandaar dat wij nu kiezen voor een versoberde variant, die tien procent minder kost dan het oorspronkelijke plan en waarin Equalit voorlopig niet meeverhuist. Dit levert een besparing op in de investeringen van € 7,3 miljoen ten opzichte van de eerdere raming.

Onderwijshuisvesting

Als het om onderwijshuisvesting gaat, stellen wij voor de komende vier jaar een investering van ruim € 39 miljoen voor. Hiervan is circa € 26 miljoen bestemd voor de (ver)nieuwbouw van het Hanze College. Met de dan resterende gelden (€ 13 miljoen) kunnen niet alle projecten uit het Integraal Huisvestingsplan de komende vier jaar worden gerealiseerd. Ook hier geldt echter – net als op veel andere beleidsterreinen – dat we in de huidige situatie niet alles kunnen doen wat we graag zouden willen. Wij willen in een nader overleg met de schoolbesturen kijken welke consequenties deze ombuiging moet hebben voor de uitvoering van het IHP: welke projecten worden de komende jaren aangepakt en welke worden doorgeschoven naar een later tijdstip?

Mobiliteit

Op het gebied van mobiliteit kiezen wij ervoor de investering in de ontsluiting Bredaseweg-Lage Molenpolderweg (Lievenshove-terrein) te handhaven, vanwege het belang voor de bereikbaarheid en ontsluiting van een aantal woningbouwprojecten in Oosterhout. Besluitvorming over de overige

infrastructurele projecten aan de zuid/westkant van de stad dient volgens ons plaats te vinden als de thans lopende onderzoeken (fietsbrug, verkeersafwikkeling Wilhelminakanaal-zuid) zijn afgerond.

Sportvoorzieningen

Ten slotte stellen wij ook voor te investeren in *sportvoorzieningen*, gezien het belang hiervan voor de maatschappelijke samenhang in stad en kerkdorpen. Zo is in de Perspectiefnota een investering van € 1,5 miljoen opgenomen voor het opknappen van voetbalvereniging OVV'67 (bovenop het bedrag dat hiervoor al gereserveerd stond).

Zie voor totaalvoorstel Investerings, hoofdstuk 8.

3.2.4 Inkomsten verhogen

Ten slotte hebben wij ook gekeken naar de mogelijkheden om de inkomsten van de gemeente te vergroten. Dat leidt tot een aantal aanzienlijke verhogingen van belastingen en leges. We realiseren ons dat dit voorstellen zijn die op weinig maatschappelijk applaus zullen kunnen rekenen, maar die we toch – in deze bijzondere omstandigheden – gerechtvaardigd vinden.

Daarvoor hebben wij de volgende argumenten:

- Oosterhout heeft, zeker voor een middelgrote gemeente, de beschikking over een rijk en gevarieerd voorzieningenniveau. De gemeentelijke belastingen worden onder andere aangewend om die voorzieningen op peil te houden. Het is ons inziens verantwoord om onze inwoners en ondernemers te vragen daaraan een (iets) grotere bijdrage te leveren, nu de inkomsten uit het rijk fors teruglopen. (Overigens, ontvangt Oosterhout al relatief minder geld van het rijk dan andere, in omvang gelijke gemeenten. Dat komt omdat Oosterhout slechter scoort op indicatoren die de grootte van de uitkering uit het gemeentefonds bepalen).
- Oosterhout is nu relatief ‘voordelig’ ten opzichte van bijvoorbeeld het landelijk gemiddelde of gemeenten in de regio. De voorgestelde verhogingen komen er in de regel dan ook op neer dat we richting die gemiddelden gaan bewegen.
- Het verhogen van gemeentelijke belastingen treft niet de Oosterhouters met de laagste inkomens, omdat zij in de regel in aanmerking kunnen komen voor kwijtschelding.

Daarnaast hebben we nog een aantal flankerende maatregelen bedacht die de pijn van de lastenverhoging enigszins kunnen verlichten. Zo stellen we voor de extra opbrengst uit de OZB voor niet-woningen (vaak bedrijven) voor € 150.000

structureel in te zetten voor stimuleringsgelden ten behoeve van een toekomstbestendige economie, waaruit bijvoorbeeld verduurzaming of vergroening op bedrijventerreinen kan worden gefinancierd.

Het tweede voorstel betreft het afschaffen van de hondenbelasting. Dat doen we niet alleen omdat Oosterhout een van de weinige gemeenten is die die belasting nog heeft en de transactiekosten relatief hoog zijn. Er is ook een sociale component: het hebben van een hond is een beproefde remedie tegen eenzaamheid en stimuleert beweging. Vanuit dat oogpunt zou je er volgens ons college geen belasting op moeten zetten.

Zie voor totaalvoorstel verhogen Inkomsten, hoofdstuk 7.

3.3 BREDE WELVAART EN SDG'S

In april 2024 is een onderzoek beschikbaar gekomen naar de stand van de Sustainable Development Goals (SDG's) in Oosterhout en is dit ook aan de raad gepresenteerd. Helaas hebben wij de uitkomsten hiervan nog niet expliciet en effectief kunnen betrekken bij de weging van voorstellen in deze Perspectiefnota. De komende periode gaan we dit onder andere samen met SDG-lokaal verder uitwerken.

De SDG's vormen voor Oosterhout als SDG-gemeente echter wel een belangrijke leidraad voor gemeentelijk handelen. Wij hebben deze daarom wel impliciet in onze bestuurlijke afwegingen meegenomen.

Wij willen nagaan hoe de SDG's als monitoring en sturingsinstrument kunnen meenemen in ons beleid en de P&C-cyclus en deze - meer dan in het recente verleden - als ijkpunt te nemen voor het formuleren van onze plannen en samenwerkingen. Wij gaan daarover de komende tijd graag met uw raad en met maatschappelijke partners in gesprek, mede in het kader van de herijking van de Toekomstvisie 2030.

4 FINANCIËEL PERSPECTIEF

4.1 SAMENVATTEND FINANCIËEL BEELD

Wanneer we de uitgangspunten en de ambities financieel gezien samenbrengen levert dit het onderstaande beeld op:

	Hoofdstuk	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Saldo begroting 2024		-747	8.479	12.082	12.405
Aanpassingen begroting 2024	4.2	-570	-405	-2.410	-2.410
Startpunt perspectiefnota 2025		-1.317	8.074	9.672	9.995
Uitgangspunten 2025-2028	4.3	3.086	3.086	3.086	3.086
Subtotaal		1.769	11.160	12.758	13.081
Programma's: Actualiseringen	5	3.221	3.800	3.397	3.614
Programma's: Ombuigingen	5	-2.405	-3.159	-3.381	-3.908
Ombuigingen personeel	6	-1.472	-1.668	-1.798	-1.812
Verhogen inkomsten	7	-373	-4.405	-6.047	-6.047
Ombuigingen investeringen	8	-900	-2.407	-2.007	-1.998
Subtotaal		-160	3.321	2.922	2.930
		voordeel	nadeel	nadeel	nadeel

Voor een onderbouwing van de bovenstaande wijzigingen, verwijzen we u naar respectievelijk de hoofdstukken 4 t/m 6 van deze nota. Dit betekent dat er momenteel sprake is van een sluitende begroting in 2025, oplopend tot een tekort van zo'n € 3 miljoen in 2028.

In deze nota worden de kaders geschetst voor de komende vier jaren. Deze nota hoeft, anders dan de begroting, in financiële zin (nog) niet sluitend te zijn. Wel dient er uiteraard een reëel inhoudelijk kader en financieel perspectief te worden vastgesteld op basis waarvan het college in het najaar een sluitende begroting 2025 kan presenteren. Het college is na vaststelling van deze nota aan zet om deze kaders te realiseren richting de begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028.

Gezien het (negatieve) financiële vertrekpunt van de meerjarenbegroting 2025-2028 is het duidelijk dat er nog een forse klus ligt om te komen tot een structureel sluitende begroting. Hierin is het, zoals gezegd, zeer bepalend welke financiële duidelijkheid een nieuw kabinet ons gaat bieden. Dit met name vanaf 2026. Op basis van de voorjaarsnota verwachten wij in de komende meicirculaire weinig verrassingen. Zodra de meicirculaire beschikbaar is (die volgt in de loop van juni) worden de gevolgen voor Oosterhout in beeld gebracht en wordt uw raad hierover geïnformeerd.

4.2 Uitgangspunt voor meerjarendoorkijk vanaf 2025

De begroting 2024 is het uitgangspunt voor het nieuw op te stellen financiële kader. Bij de begrotingsbehandeling 2024 is één amendement (startersleningen)

aangenomen dat een direct financieel gevolg heeft voor de begroting 2024. De effecten van de septembercirculaire en de decembercirculaire 2023 waren echter nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting 2024-2027. Middels het voorliggend financieel perspectief zullen de onderstaande effecten verwerkt gaan worden en wordt het beeld als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Begr 2024	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	195.783	196.069	195.577	194.842	194.537
Baten	193.068	194.572	184.787	180.643	177.690
Subtotaal programma's	2.714	1.479	10.790	14.198	16.847
Vennootschapsbelasting	2	2	2	2	2
Mutatie reserves (- = onttrekking)	-2.731	-2.246	-2.313	-2.118	-2.128
Resultaat	-15	-747	8.479	12.082	14.719
Amendement startersleningen	105	105	105	-	-
Effect september- en decembercirculaire	-880	-675	-510	-2.410	-2.410
Uitgangspunt '24 (na circulaire)	-790	-1.317	7.969	9.672	12.309
	voordeel	voordeel	nadeel	nadeel	nadeel

Amendement startersleningen

Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2024-2027 is het amendement startersleningen aangenomen, waarin € 3,5 miljoen extra beschikbaar wordt gesteld voor het verstrekken van startersleningen. In de voorwaarden van de starterslening is opgenomen dat de eerste drie jaar geen rente en aflossing op de lening wordt gevraagd. Omdat de gemeente dit geld zelf ook moet aantrekken, betaalt zij hier al wel direct rente voor, terwijl er in 2024 en 2025 geen rente binnenkomt. Dat levert in 2024 en 2025 een nadeel op van € 105.000.

Effecten september- en decembercirculaire

Er is een netto-stijging van de Algemene Uitkering zichtbaar ten opzicht van de vastgestelde begroting 2024-2027. In de septembercirculaire 2023 is het LPO accres geactualiseerd op basis van de Miljoenennota 2024. Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem heeft het kabinet eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar gesteld in 2026. Het volumedeel staat hierdoor vast tot en met 2026. Bij Voorjaarsnota 2023 is dit bedrag vanaf 2027 structureel gemaakt en is besloten om de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. In hoeverre we dit bedrag daadwerkelijk gaan krijgen zal de komende circulaire (hopelijk) duidelijk worden.

4.3 DOORVERTALING PRINCIPES NAAR FINANCIËEL-TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2025-2028

In paragraaf 2.5 hebben wij een aantal - algemene, beleidsmatige - leidende principes geformuleerd voor de ons inziens benodigde strategische heroriëntatie en daarmee voor deze Perspectiefnota. In deze paragraaf vertalen wij deze door naar een aantal financieel-technische uitgangspunten voor het op orde brengen en houden van het huishoudboekje van de gemeente. Deze vormen daarmee een articulatie - of waar nodig - aanscherping van de uitgangspunten zoals die in het vigerende Bestuursakkoord zijn opgenomen:

1. Jaarlijkse begrotingen worden gepresenteerd in het perspectief van structureel sluitende meerjarenramingen. Dit kan in het eerste begrotingsjaar zijn, of het laatste begrotingsjaar. In dat laatste geval zijn tussentijdse beperkte tekorten aanvaardbaar mits en voor zover deze kunnen worden gedekt uit reserves. Uiterlijk in het laatste jaar dient dan sprake te zijn van een structureel sluitende begroting.
2. Er is de komende jaren beduidend minder ruimte voor nieuwe initiatieven. Als daar politiek-bestuurlijk toch noodzaak toe wordt gezien, moeten initiatieven budgettair neutraal gerealiseerd worden. Met andere woorden: nieuw voor oud is de leidraad. Alle initiatieven – zowel nieuwe als bestaande – worden bij de begroting beoordeeld op hun maatschappelijk resultaat (outcome). Op basis daarvan kan een inhoudelijke heroverweging aan de orde zijn.
3. In de begrotingen en meerjarenramingen wordt jaarlijks een realistische raming opgenomen voor “onvoorzien”. Hierbij wordt de structurele doorwerking niet automatisch vertaald, maar vormt deze onderdeel van de discussie over nieuw beleid bij de eerstkomende begroting. Voorstellen worden streng getoetst aan de criteria onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onontkoombaar.
4. Het structurele investeringsniveau is in principe gemaximeerd op € 6,2 miljoen, exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering (deze investeringen worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief), stadhuis en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP).

Het investeringsniveau is exclusief specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve. Het investeringsplan wordt jaarlijks opgesteld in de vorm van een uitvoeringsplanning, waarbij aangegeven wordt wanneer investeringen daadwerkelijk worden uitgevoerd.

5. Aan doelen waarvoor de gemeente van het rijk een doeluitkering ontvangt, wordt in beginsel niet meer uitgegeven dan het bedrag van de doeluitkering. Bezuinigingen vanuit het rijk zullen daarbij in principe niet gecompenseerd worden door de gemeente.
6. De reserves van de gemeente Oosterhout vormen de eerste linie in het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's. In het kader van risicomangement houden wij vast aan het eerder bepaalde uitgangspunt dat de weerstandratio minimaal 1,5 moet bedragen. De komende bestuursperiode komen wij tot een actualisering van de Nota reserves en voorzieningen.
7. Belastingtarieven OZB. Op basis het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2024 zal de inflatie voor 2025 naar verwachting op 2,8% uitkomen. Het college gaat er vooralsnog vanuit dat verhoging van de OZB met dit inflatiepercentage, gezien het meerjarenperspectief, noodzakelijk zal zijn. Dit levert (exclusief areaaluitbreiding – nieuw opgeleverde woningen) een hogere OZB-opbrengst van zo'n € 398.000 op. Daarnaast gaan we ook voor 2025 uit van een areaaluitbreiding van 300 woningen. Uitgaande van de gemiddelde woningwaarde (€ 354.000) en de tarieven van 2024 (0.0838%) komt dat neer op een extra opbrengst van € 88.996 voor de woningen. Bij de Niet-woningen houden we voorlopig nog geen rekening met areaaluitbreiding.

(*1.000)	Opbr OZB 2024	Index 2,8%	Areaaluitbreiding	Opbr OZB 2025
Eigenaar Woning	7.877.425	220.568	88.996	8.186.989
Eigenaar Niet Woning	3.700.249	103.607	0	3.803.856
Gebruiker Niet Woning	2.651.431	74.240	0	2.725.671
TOTAAL	14.229.105	398.415	88.996	14.716.516

8. Het algemene uitgangspunt is dat alle overige belastingen en heffingen in principe kostendekkend zijn.

Naast bovengenoemde punten hanteert het college de volgende uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2025-2028:

9. Reële ramingen. De kosten die in de begroting 2025-2028 worden opgenomen zijn gebaseerd op de in die jaren te verwachten lasten op basis van het vastgestelde beleid.
10. De meerjarenbegroting wordt opgesteld in constante prijzen. Dat wil zeggen dat de kosten- en opbrengsten de begroting voor de volgende jaren constant wordt gehouden en er dus geen rekening wordt gehouden met toekomstige inflatie. Dit geldt ook voor de baten uit de algemene uitkering en de

belastingen. De inflatie wordt vertaald in een tweetal stelposten (loonontwikkeling en materiele prijsontwikkeling).

11. Loonontwikkeling. De salarislasten worden geraamd op basis van de toegestane formatie. De huidige Cao loopt tot 31 december 2024. Nieuwe Cao-besprekingen zijn nog niet gestart. Voorlopig gaan we voor 2025 uit van een salarisontwikkeling van 3,0%, wat neerkomt op € 1.315.000. Dit is overigens fors minder dan de 4,4% die momenteel voor de loonvoet sector overheid wordt geprognosticeerd voor 2025. Wij achten dit echter verdedigbaar, vanwege de relatief hogere stijging in de gemeente-CAO van 2024.
12. Stelpost prijscompensatie (materiele prijsontwikkeling). Het CEP van maart 2024 geeft een verwachte prijsinflatie voor de overheid (IMOC) van 2,2% aan voor onze eigen prijscompensatie. Voor deze stelpost zal zo'n € 750.000 moeten worden gereserveerd.
13. Indexering GR'en. Ook de Gemeenschappelijke regelingen waarin wij participeren worden met gestegen loonkosten en gestegen materiele kosten vanwege de hoge inflatie geconfronteerd. Onderstaand een weergave van de gestegen kosten op basis van de voorliggende begrotingen van de GR'en waarin wij participeren. Voor alle GR'en komt dit neer op een prijsbeslag van € 1.173.000.

(*1.000)	Begr 2024	Begr 2025	Stijging
RWB	1.922	2.062	140
RAV	0	0	0
GGD	2.279	2.469	190
MidZuid	1.016	1.453	437
Veiligheidsregio	3.473	3.609	136
OMWB	1.248	1.415	167
Nazorg gesloten stortplaatsen	79	79	0
BWB	1.304	1.407	103
TOTAAL	11.321	12.494	1.173

14. Indexering subsidies. Bij het bepalen van het percentage waarmee de subsidies worden geïndexeerd, vindt een weging plaats van waarbij de loonindex (loonvoet sector overheid) voor 70% meetelt en de materiële lastenstijging (materieële overheidsconsumptie) voor 30%. Op basis van de beschikbare indices uit het CEP van maart 2024 komt dit voor 2025 komt dit neer op: $0,7 * 4,4\% + 0,3 * 2,2\% = 3,74\%$. Hiermee hangt een kostenbeslag samen van € 335.000.

De bovenstaande afspraken uit het bestuursakkoord vormen het vertrekpunt voor het budgettaire kader 2025-2028. In financiële zin is de vertaling hiervan als volgt:

Bedragen x € 1.000				
Uitgangspunten bestuursakkoord	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Indexatie OZB	-487	-487	-487	-487
Looncompensatie (CAO 2025)	1.315	1.315	1.315	1.315
Prijscompensatie (Inflatie)	750	750	750	750
Indexering GR'en	1.173	1.173	1.173	1.173
Subsidies	335	335	335	335
Totaal	3.086	3.086	3.086	3.086
	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

5 ACTUALISERINGEN EN OMBUIGINGEN PROGRAMMA'S

Het totaal van de actualiseringen en ombuigingen per programma telt op tot de volgende bedragen:

- = voordeel += nadeel	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Zorg & Welzijn	-79	-85	-389	-672
Arbeidsmarkt, Economie & Onderwijs	168	168	18	18
Sport & Cultuur	-171	-385	-411	-438
Duurzaamheid & Klimaat	669	729	494	494
Wonen & Mobiliteit	102	87	87	87
Veiligheid	77	77	77	77
Meer voor elkaar	30	30	10	10
Financieel solide	0	0	0	0
Gemeentelijke organisatie	20	20	130	130
Totaal	816	641	16	-294

De wijzigingen zullen in dit hoofdstuk per programma worden toegelicht.

5.1 ZORG EN WELZIJN

VOORSTELLEN 2025

Algemeen

Onderzoek kostenbeheersing sociaal domein: € 1.500.000 -/-

Tijdens de behandeling van de Perspectiefnota medio vorig jaar heeft de gemeenteraad haar zorgen geuit over de financiële ontwikkelingen binnen het sociaal domein. De Raad heeft het college gevraagd hier actie op te nemen. Het college heeft een extern bureau opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de vraag welke mogelijkheden er zijn binnen de gemeente Oosterhout om de kosten voor beleid en uitvoering sociaal domein voor de komende jaren te beheersen. Uit dit rapport blijkt dat er mogelijkheden voor kostenbeheersing worden gezien met name bij de Wmo, terwijl voor jeugdzorg invulling moet worden gegeven aan de taakstelling van de Hervormingsagenda. Ook bij de toegang lijken verbeteringen mogelijk. In de (benchmark)analyse zijn hiervoor concrete aanknopingspunten aangereikt. De besparing die wij hier verwachten te halen loopt op tot € 2,5 miljoen in 2028.

Borging verandering sociaal domein: € 200.000

Naast het bovengenoemde onderzoek is ook de Opgave kostenbeheersing sociaal domein weer opgestart. Uit beiden komen maatregelen voort om kosten te besparen, welke de komende jaren moeten worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Om dit te doen is er voor 2025 en 2026 € 200.000 per jaar benodigd. Deze middelen zullen gedekt worden uit het restant reserve sociaal domein (€ 185.000) en vrije reserve (€ 215.000).

Jeugd

Uitbreiding jongerenwerk: € 210.000

In 2024 is besloten om het jongerenwerk uit te breiden met 1 fte. Dit wordt tijdelijk (2024) gefinancierd vanuit de middelen van Kansengelijkheid. Vanaf 2025 zal voor deze uitbreiding structureel geld moeten worden opgenomen in de begroting. De gemeenteraad heeft daarnaast een motie aangenomen waarin wordt verzocht aan het college om een beleidskader jongerenwerk op te stellen. In dit beleidskader willen we voorstellen om een pilot te starten in twee wijken in Oosterhout waar we het jongerenwerk nog verder willen intensiveren. Hiervoor is nog één extra fte jongerenwerk nodig. Vanuit het Rijk komt voor het programma Preventie met Gezag geld beschikbaar om in de wijk Oosterheide een programma op te zetten. De uitbreiding van het jongerenwerk past hier uitstekend binnen. We verwachten vanuit deze middelen in 2025 en 2026 en begin 2027 1,0 fte uitbreiding van het jongerenwerk te kunnen financieren. Vanaf 2025 nemen we ook een extra jongerenwerker op binnen de begroting. Vanaf 2027 breiden we uit naar 2,5 fte jongerenwerker in onze begroting. Dekking hiervoor halen we uit de budgetten voor jeugd.

Norm voor Opdrachtgeverschap: € 150.000

We staan regionaal en lokaal voor een enorme transitie. Met name het oprichten van een Gemeenschappelijke Regeling (GR) in WBO-verband, de inrichting van Stevige Lokale Teams (en de daarop vooruitlopende proeftuinen) en de daarmee samenhangende inkoop vragen meer tijd en capaciteit in de komende twee jaar.

Regionaal ExpertTeam (RET): € 15.000

Het RET wordt momenteel gefinancierd vanuit een subsidie van het Bovenregionaal Expertise Netwerk (BEN). Deze subsidie eindigt in 2024. Vanaf 2025 zal de bekostiging van het RET ten laste komen van onze eigen begroting.

Prijs – en volumeontwikkeling jeugdzorg 2024: € 800.000

Kijkend naar de werkelijke volumeontwikkeling in 2023 en de prijsontwikkeling in 2024 zou de begroting nog structureel opgehoogd moeten worden met € 800.000. De volumeontwikkeling zien we met name bij de ambulante jeugdzorg. Qua prijsontwikkeling is in de begroting 2024 rekening gehouden met een index van 3%. In werkelijkheid bedraagt de indexering van tarieven in 2024 gemiddeld ruim 6%.

Prijsindexatie jeugd 2025: € 700.000

Wettelijk zijn we gehouden om reële tarieven te hanteren voor jeugdhulp. Voor de nieuwe inkoop 2025 zal er daarom een nieuw kostprijsonderzoek moeten worden uitgevoerd. Afgelopen jaren zijn de tarieven al fors geïndexeerd, maar ook de lonen en prijzen zijn fors gestegen. De verwachting is dat de tarieven voor 2025 e.v. daarom wederom zullen stijgen. Indicatief is hier rekening gehouden met een stijging van 3%.

Leerlingenvervoer: € 100.000.

Binnen het leerlingenvervoer is een negatief resultaat ontstaan. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een indexering van het contract leerlingenvervoer met 13,7 % in 2023. In het contract is vastgelegd de tarieven jaarlijks met de NEA-index (landelijke index voor vervoer) te verhogen. Voor 2024 is de NEA index 3,4%. Ook zien we nog steeds een lichte stijging in het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer. De stijging is vooral te zien bij leerlingen die aangewezen zijn op Speciaal Onderwijs. Daarnaast was de verwachting dat het aantal leerlingen in het vervoer zou dalen in verband met de start van de Islamitische school in Oosterhout. De islamitische school is echter niet gestart per schooljaar 2023-2024, waardoor geen afname van het leerlingenvervoer is ontstaan.

Leerlingenvervoer afstandsgrens verhogen: € 51.000 -/-

Een vervoersvoorziening wordt toegekend als de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor speciaal onderwijs meer bedraagt dan twee kilometer. In de modelverordening van de VNG is een afstandsgrens van 6 kilometer opgenomen voor een school voor speciaal onderwijs. Omliggende gemeenten hanteren de afstandsgrens van 6 kilometer voor het speciaal onderwijs. Wij stellen voor de afstandsgrens ook in Oosterhout te verhogen naar 6 kilometer. Het huidige contract met de vervoerder aangepast vervoer loopt tot schooljaar 2025-2026. In Q1 2025 zal gestart worden met de voorbereidingen voor een nieuwe aanbesteding van het aangepast vervoer vanaf schooljaar 2026-2027.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Beschermd wonen: € 438.000

Er is vanuit gemeente Breda een verzoek gedaan aan gemeenten binnen GR GIA en MCZ om bij te dragen aan de financiering van de renovatie van de vrouwenopvang. De vrouwenopvang is een regionale voorziening waar we met 14 gemeenten verantwoordelijk voor zijn. Voor de jaren 2025 en 2026 verzoekt Breda om bij te dragen aan de verbouwingskosten. Anderzijds verwachten wij, gebaseerd op conceptbegroting beschermd wonen 2025, € 650.000 terug te krijgen in 2025.

Indexering vrij toegankelijke ontmoetingsplekken: € 84.000

Conform afspraak in de contracten wordt voor 2024 het indexeringspercentage Wmo begeleiding toegepast in 2024. Deze bedraagt 6,49% in plaats van de opgenomen indexering van 1,5%. Deze hogere indexering is het gevolg van loon- en prijsstijgingen en deze werkt door naar de komende jaren. We willen de contracten voor vrij toegankelijke ontmoetingsplekken tot en met 2025 verlengen om hierna de sociale basis opnieuw in te richten. Voor 2024 is incidenteel budget voor Nieuwe Dag opgenomen. Om deze in 2025 te continueren is voor 2025 een actualisatie van €50.000 nodig.

Regionaal takenpakket aanpak Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA): €83.000

Basis voor de regionale aanpak van GIA is het vastgestelde Regionaal beleidskader GIA en Meldpunt Crisiszorg 2022-2025. Het is een belangrijke bouwsteen voor de ontwikkeling van het, door het rijk vastgestelde, Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de daaruit voortvloeiende regionale en lokale opgave. Om het huidige niveau van uitvoering van takenpakket GIA mogelijk te maken zetten we, vanuit de GR, in 2024, aanvullend op de structureel beschikbare gelden, de restantgelden uit 2023 in. Dit om de veel hoger dan geraamde personele kosten en energiekosten op te vangen. Het gaat hier om uitvoering van structurele taken en activiteiten. We zetten in op regionaal efficiënter werken, echter de kans is groot dat dit niet vanaf 2025 een financiële besparing oplevert. Ook zullen gedurende de komende jaren een aantal, nu nog regionaal gefinancierde, taken lokaal worden belegd; dit in het licht van het toekomstscenario. Daarmee worden de regionale kosten lager, maar de kosten voor uitvoering van deze taken landen dan lokaal (in het sociaal domein / voor sterke lokale teams). Het gaat bij GIA om hulp en ondersteuning binnen gezinnen/ huishoudens waar het niet veilig is en waar veelal meerdere problemen spelen bij de verschillende gezinsleden. Als deze steun / hulp wegvalt en er wordt niet aan veiligheid gewerkt, dan ontstaan er gevaarlijke (soms zelfs) levensbedreigende situaties.

Meldpunt Zorg&Crisis: €12.000 incidenteel, €5000 structureel.

Ook de doorontwikkeling van het Meldpunt Zorg&Crisis is een belangrijke bouwsteen voor het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Momenteel wordt met incidentele inzet de basis op orde gebracht. Om 'de basis op orde' structureel te borgen is meer structureel budget nodig dan tot nu toe beschikbaar. Daarbij wordt een doorontwikkeling voorbereid in overeenstemming met onze wens. Onder verantwoordelijkheid van het Meldpunt wordt een integraal crisisinterventieteam gerealiseerd (door bundeling van de bestaande crisisdiensten). Het streven is erop gericht dit budgetneutraal te realiseren. Of dat realistisch is kan nu nog niet worden aangegeven. Voor het implementatietraject dat nog zal doorlopen in 2025 zijn incidentele middelen nodig.

De Bunthoef servicekosten: € 46.000

Na nieuwbouw van de Bunthoef op de onderste etage zal rekening gehouden moeten worden met servicekosten voor het beheer van de gemeenschappelijke ruimten en elementen van het gebouw, alsmede een bijdrage voor de Vereniging van Eigenaren (VvE).

Sociaal beleid

Huisvesting MidZuid: € 164.000

Om te voldoen aan de verwachte wettelijke energienormen (A-label) moet MidZuid extra investeren in het gebouw. Hiervoor zijn extra investeringen nodig die vanaf 2028 leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage.

Studietoeslag participatiewet: € 60.000

Op 1 april 2022 is de Participatiewet gewijzigd en is de individuele studietoeslag gewijzigd in de studietoeslag. Als gevolg van deze wijziging komen meer personen in aanmerking voor deze studietoeslag en zijn de bedragen verhoogd. Als gevolg hiervan zijn de kosten hiervan toegenomen.

Minimabeleid uitvoeringskosten: pm

Het minimabeleid kent diverse "losse regelingen" die gedurende het jaar verstrekt worden. We gaan onderzoeken of dit systeem eenvoudiger en efficiënter gemaakt kan worden door bijvoorbeeld een budget per inwoner beschikbaar te stellen die vrij te besteden is aan bijvoorbeeld activiteiten of producten. Dit met als doel een besparing op de uitvoeringskosten te realiseren.

Inclusie / Brede welvaart

Middelen inclusie / kansengelijkheid: € 250.000 -/-

Er zijn landelijk IZA / GALA gelden beschikbaar gesteld voor de sociale basis. Die middelen kunnen ook worden ingezet voor inclusie / kansengelijkheid. Deze middelen zouden dan kunnen vervallen tot en met 2026. Daarnaast staat dit budget van € 250.000 nu nog structureel in de begroting opgenomen, waar deze eigenlijk alleen voor deze bestuursperiode gereserveerd zouden zijn. Deze kunnen dus per 2027 (na deze bestuursperiode) ook vervallen. Wij zijn ons als college bewust van het initiatiefvoorstel inzake kansengelijkheid door de raad, maar gaan ervan uit dat u hierover als raad een besluit neemt.

Dierenwelzijn

MEK: pm

Momenteel loopt er een onderzoek naar de toekomst en de exploitatiemogelijkheden voor het Milieu Educatief centrum en Kinderboerderij (MEK). Op basis van dit onderzoek komen wij met plannen voor het MEK.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	N / A / O / C	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
ALGEMEEN					
Kostenbeheersing sociaal domein	Omb	-1.500	-2.000	-2.000	-2.500
Borging verandering Sociaal domein	NB	200	200	-	-
- Dekking uit reserve	NB	-200	-200	-	-
JEUGD					
Uitbreiding Jongerenwerk 2,5 fte	NB	210	210	280	280
- Waarvan dekking uit programma Preventie met gezag	NB	-105	-105	-53	0
- Waarvan dekking uit verlaging budgetten jeugd	NB	0	0	-158	-158
Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO)	NB	150	150	0	0
Regionaal Expertise Team	Act	15	15	15	15
Autonome groei en prijsontwikkeling 2024	Act	800	800	800	800
Indexatie tarieven 2025	Act	700	700	700	700
Leerlingenvervoer	Act	100	100	100	100
Leerlingenvervoer afstandsgrens	Omb	0	-25	-51	-51
Wmo					

Geschat te ontvangen overschot beschermd wonen	Act	-650	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.
- extra bijdrage voor vrouwenopvang	Act	212	115	0	0
Vrij toegankelijke ontmoetingsplekken	Act / NB	84	34	34	34
GR Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA)	Act	83	83	83	83
Meldpunt zorg & crisis	Act	12	5	5	5
De Bunthoef; servicekosten	NB	0	23	46	46
Sociaal beleid					
MidZuid: Reservering nieuwbouw	Act	0	0	0	164
Studietoelage participatiewet	Act	60	60	60	60
Minimabeleid uitvoering	Omb	-	pm	pm	pm
Inclusie					
Middelen inclusie / kansengelijkheid	Omb	-250	-250	-250	-250
Dierenwelzijn					
MEK	-	pm	pm	pm	pm
Totaal		-79	-85	-389	-672

5.2 ARBEIDSMARKT, ECONOMIE EN ONDERWIJS

VOORSTELLEN 2025

Ruimte om te ondernemen

Agenda Arbeidsmarkt & Economie: € 150.000 -/-

Dit betreft de middelen voor het actieprogramma Oosterhout Werkt Meer Voor Elkaar. Totaalbudget van € 150.000. Dit budget van € 150.000 staat nu nog structureel in de begroting opgenomen, waar deze eigenlijk alleen voor deze bestuursperiode gereserveerd zouden zijn. Deze kunnen dus per 2027 (na deze bestuursperiode) ook vervallen.

Markten: pm -/-

Stroomkosten zijn enorm gestegen en deze kosten zijn tot op heden nooit doorberekend aan de ondernemers. Er worden in 2024 'slimme' stroomkasten geplaatst waardoor de stroomkosten per marktondernemer in rekening gebracht kunnen worden. Iedere ondernemer betaald voor zijn of haar eigen verbruik. De huidige stroomvoorziening is sowieso aan vervanging toe waarbij dit gerealiseerd kan worden.

Toekomstbestendig MKB: € 150.000

Om het MKB toekomstbestendig te maken en te versterken is aanvullend budget nodig. Dit budget kan worden ingezet voor versterken van de samenwerking, verduurzaming en veiligheid op de bedrijventerreinen. Daarnaast kunnen acties om de arbeidsmarkt te versterken, bedrijven te helpen innoveren en acties op het gebied van circulair en duurzaam ondernemen ondernomen worden.

Toerisme en recreatie

Citymarketing: € 50.000 -/-

Oosterhout stopt met het investeren in stadspromotie en citymarketing. Hiermee valt het werkbudget vrij. De personele gevolgen hiervan zijn meegenomen in de paragraaf personele kosten.

Stichting STOOFF: € neutraal -/-

Er kan worden gestopt met de subsidie voor stichting STOOF die momenteel ondersteund worden met geld uit het Toeristisch Fonds. Deze middelen blijven in Toeristisch fonds, dus levert bij keuze per saldo geen geld op.

Evenementen

Evenementen: € 10.000

In het kader van openbare orde en veiligheid zijn er diverse noodzakelijke maatregelen uitgevoerd om evenementen goed te laten verlopen, zoals extra inzet op beveiliging, extra inzet op verkeersmaatregelen en lasten voor afvalverwerking bij evenementen. Bijvoorbeeld koningsdag vanwege overname taken van een externe organisatie, sinterklaasintoct en carnaval.

Kermis: €58.000

Omdat de kermis nu op het Slotjesveld is gesitueerd, hebben we daar te maken met tijdelijke maatregelen om het terrein geschikt te maken, zoals het gebruik maken van stalen en kunststof platen, energiemaatregelen, een brug en een tijdelijke schoon en vuilwatervoorziening. Dit zijn meerkosten die we momenteel jaarlijks inzetten om de kermis te organiseren. In het kader van openbare orde en veiligheid heeft het Openbaar ministerie verplicht om de beveiligingsmaatregelen (beveiligingsmedewerkers) in combinatie met cameratoezicht te verdubbelen.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	N / A / O / C	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Ruimte om te ondernemen					
Agenda Arbeidsmarkt & economie	Omb	0	0	-150	-150
Markten; kosten doorrekenen	Omb	pm	pm	pm	pm
Toekomstbestendige MKB	NB	150	150	150	150
Onderwijs					
-					
Toerisme & recreatie					
Stoppen met citymarketing	Omb	-50	-50	-50	-50
Toeristisch fonds: stoppen met STOOF	Omb	0	0	0	0
Evenementen					
Extra taken en noodzakelijke maatregelen evenementen	Act	10	10	10	10
Actualisatie lasten naar het kermislocatie	Act	58	58	58	58
Totaal		168	168	18	18

5.3 SPORT EN CULTUUR

VOORSTELLEN 2025

Sport

Onderhoud Park zwembad de Warande: € 25.000

Het park rondom de Warande wordt intensiever gebruikt. In verband met de veiligheid vraagt dit meer onderhoud van het park. Daarnaast vraagt ook het uitmaaien van de vijver extra aandacht.

Extra onderhoud Greendeal: € 20.000

In verband met de GREENDEAL-afspraken mogen we geen onkruidbestrijdingsmiddelen inzetten op onze sportvelden. In de praktijk betekent dit dat we extra werkzaamheden moeten verrichten om de onkruiddruk in de velden tegen te gaan. Dit betekent extra inzaai moment van de velden en snijden van de velden.

Warande: pm -/-

Op de Warande zullen diverse opties in kaart worden gebracht om het resultaat van de bedrijfsvoering te verbeteren. Zo kan gekeken worden naar een meer bedrijfsmatige programmering. Hierbij kan gedacht worden aan het schrappen van activiteiten onder een vastgesteld bezoekersminimum, absentie zonder afzegging in rekening brengen, het bijstellen van openingstijden o.b.v. weersomstandigheden, verlengde avondopenstelling, het meer en beter benutten van de buitenruimte, etc.

Gebruiksvergoeding sportparken verhogen: € 106.000 -/-

In ruil voor het in gebruik geven van buitensportaccommodatie/sportvelden vraagt de gemeente een gebruiksvergoeding aan verenigingen. De raad heeft de huidige gebruiksvergoeding vastgesteld op 13% van de exploitatie van een sportpark in het buitensportaccommodatiebeleid. Wij stellen voor om deze gebruiksvergoeding jaarlijks met 3% te laten stijgen tot 25%.

Horeca Oosterheidehal: € 20.000 -/-

Momenteel kost de horeca in de Oosterheidehal ons jaarlijks per saldo € 20.000. Er zal kritisch gekeken worden naar andere vormen van exploitatie van deze horeca om de horeca hier minimaal budgetneutraal te exploiteren.

Cultuur

Bibliotheek taakstelling 5%: € 80.000 -/-

De bibliotheek ontvangt momenteel ruim € 1,6 miljoen aan subsidie. Wij stellen voor om de bibliotheek een taakstelling op te leggen van 5%. Overigens passen we eerst de voorgestelde indexatie toe van 3,7% (zie hoofdstuk 4.3) en korten we daarna met de genoemde 5%.

De Bussel taakstelling 15%: € 277.0000 -/-

De Bussel ontvangt momenteel een subsidie van ruim € 1,8 miljoen. Wij stellen voor om een taakstelling van 15% op te leggen. Dit dient gerealiseerd te worden door meer commercieel te programmeren en niet door te korten op de beschikbaarheid van de Bussel voor andere maatschappelijke organisaties. Overigens passen we eerst de voorgestelde indexatie toe van 3,7% (zie hoofdstuk 4.3) en korten we daarna met de genoemde 15%.

H19: pm

Op dit moment vindt het haalbaarheidsonderzoek plaats naar de vorming van een Cultureel cluster op het Galvanitasterrein. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek komen wij met plannen voor H19.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	N / A / O / C	Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Sport					
Onderhoud Park de Warande	Act	25	25	25	25
Onderhoud sportparken ivm Greendeal	Act	20	20	20	20
De Warande; meer bedrijfsmatig programmeren	Omb	pm	pm	pm	pm
Gebruiksvergoeding sportparken	Omb	-26	-53	-79	-106
Horeca Oosterheidehal	Omb	-20	-20	-20	-20
Cultuur					
Bibliotheek: 5% taakstellende korting	Omb	-40	-80	-80	-80
De Bussel: 15% taakstellende korting	Omb	-130	-277	-277	-277
H19	-	pm	pm	pm	pm
Totaal		-171	-385	-411	-438

Duurzaam

Opstellen Soortenmanagementplan (SMP): € 200.000

De Wet natuurbescherming verplicht partijen om voorafgaande op het isoleren van daken of spouwmuren te onderzoeken of er beschermde soorten (o.a. vleermuizen) voorkomen. Een dergelijk ecologisch onderzoek kost een particulier gemiddeld € 5.000 - € 6.000. Gemeenten hebben de taak gekregen om een SMP op te stellen. Door een gemeentelijk Soortenmanagementplan (SMP) op te stellen is individueel ecologisch onderzoek per woning niet meer nodig. Een SMP houdt in dat gemeenten in één keer voor een gebied of de gehele gemeente ecologisch onderzoek doen. De totale kosten voor het opstellen van een SMP bedragen naar verwachting circa € 600.000 waarvan circa € 200.000 vanuit het Rijk gefinancierd wordt. Voor het beheer is jaarlijks € 25.000 nodig. Vanuit de provincie komt nog een tegemoetkoming voor gemeenten, echter de verdeling hiervan is momenteel nog onbekend.

Opstellen wijkuitvoeringsplannen: € 60.000

Vanuit het klimaatakkoord hebben gemeenten de taak gekregen om wijkuitvoeringsplannen op te stellen. Een wijkuitvoeringsplan is een plan om de gebouwde omgeving in een gebied aardgasvrij te maken, of als tussenstap aardgasvrij-ready. Het uitvoeringsplan is een uitwerking per buurt/wijk van de Transitievisie warmte e/o het warmteprogramma en wordt samen met inwoners en ondernemers uit de wijk opgesteld. Het plan biedt inzicht en handelingsperspectief aan inwoners, ondernemers en andere gebouw eigenaren in het gebied en aan de uitvoerende partners. Het is een samenhangend plan met duidelijke verantwoordelijkheden, rollen en taken en biedt de basis voor het uitvoeren van de warmtetransitie. In de periode tot en met 2028 gaan we aan de slag met circa 6 wijkuitvoeringsplannen. De kosten hebben betrekking op het opstellen van de plannen incl. participatieproces en onderzoeken.

Grote oogst: € 60.000

In 2022 is het Grote Oogst project op bedrijventerrein Vijf Eiken gestart. Dit project is erop gericht om samen met ondernemers collectieve verduurzamingsmaatregelen te verkennen en te realiseren. Naast klimaatadaptatie en circulariteit wordt hier met name gekeken naar manieren om

het energieverbruik te beperken, duurzame energie (elektriciteit, groen gas, warmte) op te wekken en binnen het bedrijventerrein een slim energiesysteem (energie hub) te realiseren. Hierdoor worden ondernemers bij hun verduurzamings- of uitbreidingsplannen minder afhankelijk van het landelijke elektriciteitsnet dat vol zit. Het grote oogst project wordt voor één derde gefinancierd door de ondernemers, de provincie en de gemeente.

Een aantal ondernemers van bedrijventerrein Weststad heeft het initiatief genomen om een verkenning te starten naar gezamenlijke verduurzamingsmaatregelen. Het budget is bedoeld voor het uit laten voeren van onderzoeken, het organiseren van activiteiten en het vergroten van de organisatiegraad op Weststad. Naast dit budget wordt een specifieke uitkering Bedrijfsmatig Vastgoed aangevraagd bij de provincie. Zoals het er nu uitziet zal de bijdrage 2 x € 32.500 bedragen.

Personele capaciteit duurzaamheid: € 349.358 (4,0 fte)

In de Routekaart duurzaamheid is inzichtelijk gemaakt wat er voor de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit in de periode 2024 - 2027 aan extra capaciteit nodig is om de wettelijke basis op orde te krijgen. Daarbij is gekeken naar wettelijke eisen en taken die bij gemeenten zijn belegd.

De concept Routekaart duurzaamheid zal in het voorjaar afgerond worden en vervolgens ter besluitvorming voorgelegd worden. In het rapport Kostenonderzoek klimaat en energiebeleid (AEF, februari 2024) is in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur onderzocht wat de uitvoeringskosten van het landelijke klimaatbeleid voor decentrale overheden zijn. Voor gemeenten betekent het landelijke klimaatbeleid 30 nieuwe of sterk geïntensiveerde taken. Voor middelgrote gemeenten is becijferd dat hier in 2024 22 extra Fte voor nodig is oplopend naar 28 Fte in 2030. We krijgen als gemeenten echter onvoldoende vanuit het Rijk gefinancierd om deze uitbreiding ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. We stellen voor om de meest belangrijke uitbreidingen nu al wel vast op te nemen in afwachting van besluitvorming over de financiering hiervan vanuit het Rijk.

Omschrijving	Functie	fte	Schaal	max-1
Projectleider wijkverduurzaming - aardgasvrij / doelgroepenaanpak	Projectleider III/IV	1,00	11	€ 106.095
Energiebesparingsbuddy	Medewerker beleidsuitvoering III	2,00	8	€ 150.092
(Stads)ecoloog	Beleidsadviseur IV	1,00	10	€ 93.171

Totaal		4,00	€ 349.358
--------	--	------	-----------

Water & Riolering

Financiële uitwerking Water en Rioleringsplan 2024: Neutraal

Op 19 december 2023 heeft de raad het programma Water en Riolering (WRP) 2024-2030 vastgesteld. De kosten hiervoor worden gedekt uit de rioolheffing. Uit het vastgestelde WRP 2024 blijkt een formatie-uitbreiding van 1 fte werkvoorbereider (schaal 9), 1 fte toezichthouder (schaal 9) en 1 fte projectleider (schaal 11). Tevens wordt het huidige investeringsplafond met ingang van de begroting 2025 stapsgewijs verhoogd naar ongeveer € 5,2 miljoen in de periode 2026-2030.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Duurzaamheid					
Opstellen soortenmanagementplan (SMP)	NB	200	200	25	25
Opstellen wijkuitvoeringsplannen	NB	60	90	120	120
Grote Oogst / Energiehub bedrijventerrein Vijf Eiken en Weststad	NB	60	90	0	0
Personele capaciteit duurzaamheid (4,0 fte)	NB	349	349	349	349
Water & riolering					
Financiële uitwerking Water en Rioleringsplan 2024	Act	neutraal	neutraal	neutraal	neutraal
Afvalverwijdering					
-					
Totaal		669	729	494	494

5.5 WONEN EN MOBILITEIT

VOORSTELLEN 2025

Openbare ruimte

Abonnement online applicatie interactieve kaarten voor uitvoering Omgevingswet: € 52.000

Geo-informatie draagt zorg voor de inwinning en administratie van de basisregistraties BAG, BGT en BRO en in het verlengde daarvan het beheersysteem Openbare ruimte BOR. De VNG onderzoekt een alternatief voor de autonome, lokale systemen voor BAG, WOZ, BGT en BOR. Het alternatief moet aansluiten met de regels die zijn opgenomen in de Omgevingswet. Met de aanschaf van een abonnement op ArcGIS kunnen we meer data-gedreven werken, de gegevens actueel houden en gestructureerd beschikbaar stellen aan de organisatie, ketenpartners, burgers en bedrijven.

Energiekosten Openbare Verlichting: € 125.000

In het jaar 2023 zijn de energietarieven en - belastingen gestegen. Dit heeft geleid in 2023 tot een overschrijding van € 300.000 op het budget. Per 1 januari 2024 heeft de gemeente een nieuw energiecontract afgesloten met een andere leverancier. Op basis van de voorschotten en de actuele energietarieven verwachten wij € 125.000 aan hogere kosten voor de openbare verlichting.

Groot onderhoud wegen: pm.

In 2023 is het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) vastgesteld. Uit het IMBK blijkt dat het beschikbaar en benodigd budget niet in evenwicht is.

Het huidige onderhoud wordt uitgevoerd binnen de beschikbare onderhoudsbudgetten en het vastgesteld plafond van de uitvoeringsplanning Openbare Ruimte. Gezien de jaarlijks stijgende omvang van asfaltreparaties is het risico aanwezig dat de benodigde onderhoud niet binnen de huidige omvang van budgetten kan worden uitgevoerd. Er wordt een actieplan opgemaakt welke wegen de komende vier jaren aan groot onderhoud onderhevig zijn. Deze inventarisatie moet financieel worden uitgewerkt en worden getoetst aan de huidige ambities die onder andere zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda van de mobiliteitsvisie.

Aanpassing onderhoudsovereenkomst brandkranen: € 100.000

De huidige overeenkomst voor onderhoud aan brandkranen voldoet niet meer aan de eisen van de brandweer. De huidige overeenkomst met Brabant Water wordt opgezegd. De gemeente bezit ruim 2.000 brandkranen. De nieuw te sluiten overeenkomst met Brabant Water leidt tot een jaarlijkse kostenstijging van € 100.000 per jaar.

Noodzaak uitbreiden netwerk (tijdelijk extra toezichthouder; 1 fte schaal 9 BP): € 84.000

Het elektriciteitsnetwerk moet worden uitgebreid. Hiervoor moeten diverse werkzaamheden door Enexis worden uitgevoerd, waaronder de realisatie van circa 25 extra transformatiehuizen. Al deze werkzaamheden vinden plaats in de openbare ruimte en vragen om toezicht. Hiervoor is tijdelijk extra inzet nodig van toezichthouder. De lasten van toezicht worden gedekt uit de extra legesopbrengsten.

Walstroom: € 30.000

Aanleiding voor de aanleg van walstroom in de gemeente was het aantal klachten van de omwonenden. Met de berekening is rekening gehouden met een kostendekkend gebruik. In de praktijk is gebleken dat minder gebruik wordt gemaakt van deze voorziening en het financieel nadeel is groter geworden door de stijgende energiekosten die nog niet worden doorberekend aan de gebruikers. Het totaal structureel nadeel is € 30.000 per jaar.

Assistent beheerder wegen: € 65.000 (1 fte schaal 7 Stadsbeheer)

De groei van Oosterhout leidt tot een groter te onderhouden wegenareaal, met steeds complexere vereisten zoals verschillende soorten verharding en afwateringssystemen in het kader van klimaatadaptatie. Dit brengt uitdagingen met zich mee voor het wegbeheer, met name voor de teams Buiten Projecten en Stadsbeheer. Voorheen waren taken duidelijk verdeeld tussen groot en klein onderhoud, maar dit is niet langer afdoende. Objectbeheerders missen verbinding met de uitvoering, terwijl stratenmakers het overzicht verliezen. De oplossing is om assistent beheerders in te zetten, zoals bij groenbeheer en elektrotechnische installaties. Deze assistenten kunnen ondersteuning bieden aan objectbeheerders en beleidsmedewerkers, bijvoorbeeld door inspecties en toezicht te verrichten op minder complexe verhardingswerkzaamheden en 0-metingen uit te voeren voor renovatieprojecten van derden.

Assistent beheerder bomen en groen: € 9.000

Voor de huidige functie van specialistisch medewerker bomen is het noodzakelijk om deze op te waarderen naar assistent beheerder bomen en spelen (van schaal 6 naar schaal 7). De huidige functie behelst de inspecties en het behandelen van simpele meldingen.

Door groei van het bomenareaal, de complexiteit van de verschillende onderhoudsmaatregelen en de toename van (juridische) vraagstukken en meldingen vragen om een professioneler groenteam. Ook de inspecties van de

speelvoorzieningen worden ondergebracht bij deze functie om de inspecties en keuringen verder te professionaliseren.

De zorgplicht van bomen is belangrijk. Het is belangrijk om het bomenareaal te kennen en om overzicht en kennis binnen de organisatie te borgen. Reguliere inhuur, bijvoorbeeld voor VTA (wettelijk verplichte cyclische boominspecties), is geen optie. Hetzelfde geldt voor de speelvoorzieningen die daarnaast ook een groot veiligheidsaspect kennen.

Openbaar groen niveau C: € 170.000 -/-

In de kwaliteitsvisie openbare ruimte is ten aanzien van het netheidsonderhoud een ambitie op niveau B vastgelegd. Onderhoudsniveau van groen verlagen van niveau B naar C heeft geen directe gevolgen voor verkeersveiligheid, e.d. zoals het verlagen van onderhoud op de wegen. Grootschalige reconstructies zullen dan achterwege blijven. Alleen onveilige situaties worden aangepakt.

Hondenuitlaatplaatsen opheffen: € 90.000 -/-

Om hondenbezitters te faciliteren zijn er honden uitlaatplaatsen (HUPS) en hondenloslooplegebieden aangewezen c.q. aangelegd. Op de honden uitlaatplaatsen geldt geen opruimplicht. Dat doet de gemeente met een poepzuiger. Met het opheffen van de HUPS wordt er geen hondenpoep meer opgeruimd. Hiervoor zijn inwoners dan zelf verantwoordelijk.

Bomencompensatie: pm -/-

Momenteel wordt het gesprek met raad en stakeholders gevoerd om het nieuwe bomenbeleid aan te scherpen. Dat zal dan gaan over publicatie, inzichtelijkheid, kwalitatieve toetsing (kan een ecooloog een rol in spelen) en registratie. De financiële consequenties hiervan zullen in kaart worden gebracht.

Wonen**Strategische woningbouw.**

In de huidige begroting is voor de uitwerking en realisatie van Oosterhout Oost € 500.000 structureel opgenomen. Voor versnelling van woningbouw heeft de raad eerder een krediet van € 3 miljoen beschikbaar gesteld. Naar verwachting is dit budget in 2025 uitgegeven. Vanwege de fasering van Oosterhout Oost, is het mogelijk om het budget van € 500.000 in te zetten voor zowel Oosterhout Oost als overige woningbouwprojecten om invulling te geven aan de opdracht van de raad om per jaar minimaal 300 woningen te bouwen.

Verkeer en mobiliteit

Dynamisch parkeerverwijssysteem: € 12.000 -/-

Onze parkeerverwijzing bestaat uit twee onderdelen. Een statische component, waarmee weggebruikers worden verwezen naar de locaties de parkeergarages en een dynamische component. Deze laat zien hoeveel parkeerplaatsen er nog beschikbaar zijn in de parkeergarages. We stellen voor om deze dynamische component uit te schakelen. Daardoor kan worden bespaard op onderhoud, beheer en energie.

Cashloos parkeren: € 15.000 -/-

Bij alle parkeerautomaten op straat en een deel van de parkeerautomaten in de gemeentelijke parkeergarages kan (ook) betaald worden met muntgeld. Een gevolg daarvan is dat deze automaten periodiek geleegd moeten worden. We stellen voor om contant geld niet langer meer te accepteren en bij de komende aanbesteding van de nieuwe automaten alleen voor elektronische betaalmogelijkheid te gaan. Daardoor zou de geldgaring kunnen komen te vervallen. Momenteel is ongeveer 40% van de opbrengsten cashgeld.

Scanauto parkeren: pm -/-

Een scanauto van de parkeerbeheerder scant met geavanceerde camera's de kentekens om te controleren of de bestuurder van de auto wel parkeergeld heeft betaald. De effectiviteit van parkeerhandhaving neemt toe en boetes kunnen voor andere taken worden ingezet. We willen onderzoeken of het invoeren hiervan voor de gemeente Oosterhout rendabel kan zijn.

Bewegwijzering: € 7.000 -/-

Overbodige voetgangers-, object-, auto- en fietsbewegwijzering worden bij onderhoud/ herstel van straat gehaald (uitsterfconstructie). Door het beperken van object- en voetgangersbewegwijzering en beperken van autobewegwijzering wordt de reiziger meer zelf verantwoordelijk voor de route naar zijn bestemming. Dit is legitiem aangezien de automatische routenavigatie inmiddels ver is gevorderd en bovendien in alle nieuwe auto's is ingebouwd.

Gehandicaptenparkeerplaats: pm -/-

Hiervoor kostprijsdekkende leges in rekening brengen. Minima kunnen hiervoor een beroep doen op bijzondere bijstand.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Openbare ruimte					
Abonnement online applicatie interactieve kaarten voor uitvoering Omgevingswet	NB	52	52	52	52
Energiekosten Openbare Verlichting	Act	125	125	125	125
Groot onderhoud wegen	Act	pm	pm	pm	pm
Aanpassing onderhoudsovereenkomst brandkranen	Act	100	100	100	100
Noodzaak uitbreiden netwerk extra toezichthouder	Act	0	0	0	0
Walstroom	Act	30	30	30	30
Assistent beheerder wegen	NB	65	65	65	65
Assistent beheerder bomen en groen	Act	9	9	9	9
Openbaar groen: niveau C	Omb	-170	-170	-170	-170
Hondenuitlaatplaatsen opheffen	Omb	-90	-90	-90	-90
Bomencompensatie	Omb	pm	pm	pm	pm
Wonen					
-					
Verkeer & mobiliteit	Omb				
Dynamisch parkeerverwijssysteem	Omb	-12	-12	-12	-12
Cashloos parkeren	Omb	-15	-15	-15	-15
Scanauto	Omb	pm	pm	pm	pm
Bewegwijzering	Omb	-7	-7	-7	-7
Gehandicaptenparkeerplaats	Omb	pm	pm	pm	pm
Totaal		102	87	87	87

5.6 VEILIGHEID

VOORSTELLEN 2025

Veiligheid

Waarderingsubsidie slachtofferhulp: € 4.000

De waarderingsubsidie voor slachtofferhulp is reeds in 2021 verhoogd van € 12.000 naar € 16.000. Dit is echter tot op heden nog niet aangepast in de begroting.

Jongerenpreventieteam: € 73.000

Het jongerenpreventieteam is een project waarbij jongeren (onder leiding van 2 projectleiders) tijdens vakanties en feestdagen preventief aanwezig zijn in de wijken om de veiligheid in de wijken te waarborgen. Zij spreken jongeren aan op straat en betrekken indien nodig de politie/boa's. Dit project heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden als pilot en bekostigd uit de coronamiddelen en daarna (sinds 2023) uit de middelen vrij toegankelijke jeugdhulp.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Veiligheid					
Waarderingsubsidie slachtofferhulp	Act	4	4	4	4
Jongerenpreventieteam	NB	73	73	73	73
Totaal		77	77	77	77

5.7 MEER VOOR ELKAAR

VOORSTELLEN 2025

Dienstverlening

Dienstverleningsbeleid: € 20.000 -/-

Om het dienstverleningsbeleid uit te kunnen voeren en een continue aandacht en verbetering van dienstverlening te kunnen bewerkstelligen is € 50.000 aan structureel uitvoeringsbudget opgenomen in de begroting 2024. Voorgesteld wordt om dit budget met € 20.000 te verlagen.

Mutaties basisregistraties: pm -/-

De BWB is een gemeenschappelijke regeling die namens de gemeente de WOZ beheert. Deze bestaat uit het afbakenen van WOZ (deel)objecten, het taxeren van de WOZ onderdelen en het heffen van de WOZ. We stellen voor om het onderdeel afbakening samen te voegen met het proces van de BAG en de BGT waarbij ook panden worden vastgelegd en gebruiksoppervlakten worden bepaald. Het proces van bijhouden wordt hiermee vereenvoudigd en de kwaliteit van de gegevens beter. Een deel van het contract met de BWB kan dan opgezegd worden. Wij gaan met de BWB in overleg om dit vorm te geven.

Relatie burger en bestuur

Samenwerking de Baronie: € 50.000

Sinds 2020 zijn de negen gemeenten in het gebied van De Baronie met elkaar in gesprek over intensivering van de intergemeentelijke samenwerking. Dat samenwerkingsverband vertrekt vanuit de gedachte dat De Baronie van nature één (stedelijk) netwerk vormt, waarin in sterke mate uitwisseling van personen en (sociaaleconomische) activiteiten plaatsvindt (het zogenaamde 'daily urban system'). Dit niveau leent zich bij uitstek voor samenwerking voor gezamenlijke tactisch-operationele opgaven, zoals bijvoorbeeld afstemming van bedrijventerreinen of de aanpak van mobiliteitsvraagstukken. Daarnaast is het de bedoeling dat De Baronie, naast de al bestaande regio Hart van Brabant, de inhoudelijke input levert voor de (strategische) samenwerking binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg. Voor de SRBT-samenwerking is in de gemeentebegroting een structureel bedrag van 30.000 euro opgenomen. Ter ondersteuning van de samenwerking in De Baronie (licht programmabureau) is naar schatting een bedrag van 50.000 euro per jaar nodig. Dit samenwerkingsverband en deze middelen zijn zeer relevant om richting het Rijk een stevige lobby te kunnen voeren om extra gelden voor woningbouw en infrastructurele projecten los te kunnen krijgen.

Werkbudget strategie: € 20.000 -/-

Wij stellen voor om het werkbudget strategie met ingang van 2027 te verminderen. Op dat moment is het proces van de herijking toekomstvisie afgerond. Er blijft dan nog € 30.000 structureel beschikbaar, wat op basis van de ervaring voldoende zou moeten zijn.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Dienstverlening					
Dienstverleningsbeleid	Omb	-20	-20	-20	-20
Mutaties basisregistraties ism BWB	Omb	pm	pm	pm	pm
Stadhuys					
-					
Relatie burger & bestuur					
Samenwerking de Baronie	NB	50	50	50	50
Werkbudget strategie	Omb	0	0	-20	-20
Wijkgericht werken					
-					

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Totaal		30	30	10	10

5.8 FINANCIËEL SOLIDE

VOORSTELLEN 2025

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Stelposten					
Totaal					

5.9 GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

VOORSTELLEN 2025

Gemeentelijke organisatie

Nieuwe prijzen energie: PM

Per 1 januari 2024 is een nieuw energiecontract afgesloten met een ander energieleverancier. Eind eerste kwartaal weten wij de klikprijs voor 2025 en maakt de energieleverancier een doorkijk naar de ontwikkelingen van 2025. Op het moment van opstellen van de perspectiefnota zijn deze klikprijzen nog niet bekend en kunnen we pas de energiebudgetten van de gemeentelijke accommodaties doorberekenen met het opstellen van de begroting 2025.

Onroerend zaakbelasting: € 110.000

De gemeente Oosterhout is zelf bezitter en ook gebruiker van een groot aantal niet-woningen (scholen, stadhuis, sportlocaties, etc). De verhoging van de OZB voor de niet-woningen (zie hoofdstuk inkomsten) heeft daarom ook een effect op de hoeveelheid OZB die wij als gemeente moeten betalen. Hiervoor wordt deze actualisatie opgenomen.

Vitaliteitsbudget P&O verlagen: € 10.000 -/-

Het huidige budget bedraagt € 40.000. Dit wordt gebruikt om tegemoet te komen aan de CAO-vereisten op het gebied van vitaliteit. Dit budget kan in de minimale uitvoeringsvariant met € 10.000 worden verlaagd.

Feesten en recepties in house: pm -/-

De kosten van feesten en recepties vallen onder de werkkostenregeling. Wanneer de maximale ruimte wordt overschreden volgt over dat bedrag een fiscale naheffing van 80%. Om dit te voorkomen zullen meer feestelijkheden op gemeentelijke locaties worden georganiseerd en niet in Oosterhoutse horecagelegenheden.

Stagiaires: € 45.000 -/-

In de begroting 2024 is het budget voor stagiaires verhoogd. Die verhoging was echter teveel, waardoor het budget met dit bedrag kan worden verlaagd.

Werkbudget inkoop: € 15.000 -/-

De inkoopadviseurs beschikken over een eigen budget voor extern advies. Dit kan worden gerealiseerd met verlaagd budget.

Aantal printers halveren: € 20.000 -/-

Verminderen hiervan kan naar verwachting zo'n € 20.000 per jaar besparing opleveren.

Dienstverlening door MidZuid: pm -/-

De gemeente Oosterhout neemt veel diensten af bij MidZuid, zoals schoonmaak, groenvoorziening, postbezorging en catering. Deze diensten willen we graag bij MidZuid blijven afnemen. We zullen echter wel samen met MidZuid gaan kijken waar de uitvoering van deze diensten efficiënter kan.

Fysieke poststroom verminderen: pm -/-

De gemeente Oosterhout communiceert voor een groot deel via papieren media, zoals post, bewonersbrieven en het weekblad. Landelijk onderzoek laat zien dat 1 op de 5 inwoners zijn post digitaal kan ontvangen. Hoe het precies ligt bij Oosterhout, moet onderzocht worden. Een vermindering van 20% verzonden brieven betekent een besparing dat neerkomt op € 30.000. Digitale verzending is al ingeregeld, maar wordt minimaal gebruikt. Dit brengt geen extra kosten met zich mee.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Gemeentelijke organisatie					
Nieuwe prijzen energie	Act	pm	pm	pm	pm
Onroerend Zaakbelasting (OZB)	Act	110	110	220	220
Vitaliteitsbudget p&o	Omb	-10	-10	-10	-10
Feesten / recepties in house	Omb	0	0	0	0
Stagiaires	Omb	-45	-45	-45	-45
Werkbudget inkoop	Omb	-15	-15	-15	-15
Aantal printers halveren	Omb	-20	-20	-20	-20
Fysieke post verminderen	Omb	pm	pm	pm	pm
Totaal		20	20	20	20

6 OMBUIGINGEN PERSONEEL

In de begroting 2024 van de gemeente Oosterhout is een totaalbudget aan personele lasten opgenomen van ruim € 41,4 miljoen. De gemeente Oosterhout heeft 492,8 fte toegestane formatie. Wij stellen voor om de onderstaande functies te laten vervallen. Daarmee wordt ultimo 2028 een ombuiging van ruim € 1,8 miljoen gerealiseerd en de formatie met 17,9 fte verminderd.

Werktitel	FTE	2025	2026	2027	2028
	17,89	1.472.442	1.668.405	1.797.949	1.811.660
Teamleider	3,00	248.916	373.374	373.374	373.374
Omzetten opgaveleider naar lagere schaal	-	0	18.458	18.458	18.458
Subsidiespecialist	1,00	101.016	101.016	101.016	101.016
Omzetten senior auditor naar medior auditor	-	12.545	12.545	12.545	12.545
Restformatie herstructurering	-	41.954	41.954	41.954	41.954
Young professional communicatie	1,00	74.819	74.819	74.819	74.819
Senior medewerker Rechtspositie en arbo	0,50	0	53.047	53.047	53.047
Functioneel beheerder	0,39	32.779	32.779	32.779	32.779
Allround medewerker DIV	1,11	44.406	44.406	73.567	73.567
Financieel administratief medewerker	0,89	54.007	54.007	54.007	54.007
Financieel administratief medewerker	0,22	16.460	16.460	16.460	16.460

Medewerker leerlingenvervoer. Vervalt bij aanpassing kilometergrens/	0,11	6.951	6.951	6.951	6.951
Projectleider vastgoed	0,50	53.048	53.048	53.048	53.048
Senior projectleider SD	0,44	0	0	0	13.711
Projectleider jeugdzorg	0,28	26.028	26.028	26.028	26.028
Klantmanager participatie	1,33	111.784	111.784	111.784	111.784
Toezichthouder jeugd	0,67	56.312	56.312	56.312	56.312
Kwaliteitsadviseur P-wet	0,17	15.803	15.803	15.803	15.803
Frontoffice medewerker	0,78	65.557	65.557	65.557	65.557
Klantmanager	0,50	0	0	42.024	42.024
Citymarketing	0,67	71.084	71.084	71.084	71.084
Coördinator Oekraïne. Deze functie wordt gedekt uit de ontvangen Oekraïnegelden. Bij vervallen van deze taak, vervalt ook de formatie.	-	66.589	66.589	66.589	66.589
Beheerder omgevingsplannen	0,78	0	0	58.359	58.359
Coördinator Moove	0,11	10.225	10.225	10.225	10.225
Locatiebeheerder sport	0,11	8.230	8.230	8.230	8.230
Zwemonderwijs	1,00	57.812	57.812	57.812	57.812
Allround specialist buitendienst	0,94	54.344	54.344	54.344	54.344
Medewerker ondersteuning gemeentewerf. Deze functie bestaat voor	-	66.589	66.589	66.589	66.589

ongeveer 50% uit taken voor afval. Deze uren zullen ten laste van de afvalstoffenheffing worden gebracht.					
Projectleider schoon. Deze functie bestaat volledig uit taken voor afval. Deze uren zullen ten laste van de afvalstoffenheffing worden gebracht.	-	50.429	50.429	50.429	50.429
Senior vergunningverlener	0,89	82.732	82.732	82.732	82.732
Handhaver III bouwtoezicht	0,50	42.024	42.024	42.024	42.024

7 REALISEREN EXTRA INKOMSTEN

7.1 RIJKSINKOMSTEN

De VNG is momenteel nog volop in onderhandeling met het demissionaire kabinet en de formerende partijen over de gemeentefinanciën. De randvoorwaarden vanuit de gemeenten zijn duidelijk: de opschalingskorting moet worden afgeschaft, de korting op het accres moet worden hersteld en er moet een goede afspraak komen over de groei van het gemeentefonds, die rekening houdt met de ontwikkeling van de zorgkosten.

De lopende kabinetsformatie en de demissionaire status van het huidige kabinet maken het lastig om een inschatting te maken op welk moment exact meer duidelijkheid is te verwachten. In de voorjaarsnota 2024 heeft het demissionaire kabinet stappen gezet door de oploop van de opschalingskorting (€ 675 miljoen landelijk) vanaf 2026 te schrappen. Daarmee wordt de korting van € 3 miljard met € 675 miljoen worden verminderd (Het Oosterhoutse aandeel hierin is een kleine € 2 miljoen). Hiermee is de discussie over de opschalingskorting afgerond. Deze zelfde voorjaarsnota kondigde helaas echter ook een eenmalige korting in 2025 aan van landelijk € 675 miljoen. In onze perspectiefnota 2025 houden wij alvast rekening met bovenstaande aanpassingen. Het gesprek over de gewenste omvang van het gemeentefonds vanaf 2026 zal met een nieuw kabinet moeten worden gevoerd. Voor ons staat vast dat ook met de in de Voorjaarsnota aangekondigde aanpak vanaf 2026 nog steeds een groot gat overblijft wat hetzij door meer middelen, hetzij door minder taken gedicht moet worden.

Bedragen *1.000	2025	2026	2027	2028
Rijksinkomsten				
Schrappen opschalingskorting	0	2.000	2.000	2.000

7.2 LOKALE INKOMSTEN

De gemeente Oosterhout haalt ongeveer 1/6 deel van haar inkomsten uit gemeentelijke belastingen. Dat is landelijk ook het beeld. De gemeente mag alleen die belastingen heffen die zijn genoemd in de wet. Zo mag de gemeente bijvoorbeeld hondenbelasting heffen, omdat deze is opgenomen in de Gemeentewet. Kattenbelasting staat in geen enkele wet vermeld en daarom mag de gemeente deze belasting ook niet heffen. Kijkend naar de opties om meer inkomsten binnen te halen, kijken we naar de volgende belastingen / heffingen:

- Onroerende zaakbelasting (OZB)
- Parkeerbelasting
- Toeristenbelasting

- Hondenbelasting
- Precario
- Leges

De volgende heffingen / belastingen mogen maximaal kostendekkend zijn:

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing

De volgende heffingen heft de gemeente Oosterhout niet en laten we buiten beschouwing:

- Baatbelasting
- Forensenbelasting
- Reclamebelasting

Samengevat willen wij vanaf 2025 de lokale belastingen met de volgende bedragen verhogen:

Bedragen *1.000	2025	2026	2027	2028
Lokale belastingen				
Onroerend zaakbelasting – woningen	670	670	1.170	1.170
Onroerend zaakbelasting – niet-woningen	1.000	1.000	2.000	2.000
Parkeerbelasting	277	277	277	277
Toeristenbelasting	598	598	740	740
Hondenbelasting	-182	-182	-182	-182
Precariobelasting	10	42	42	42
TOTAAL INKOMSTEN	2.373	2.405	4.047	4.047

7.2.1 Onroerend zaakbelasting

De onroerendezaakbelasting, afgekort OZB, is de gemeentelijke belasting die je betaalt over de waarde van een onroerende zaak, de zogenaamde WOZ-waarde. Dit geldt zowel voor woningen, als voor niet-woningen.

7.2.2 OZB woningen

Voor de woningen bedraagt het OZB-tarief in 2024 0.0838% van de WOZ-waarde. Hiermee wordt in 2024 ruim € 7,8 miljoen opgehaald. In 2024 was de gemiddelde woningwaarde in Oosterhout € 431.184 (gemiddeld in NL € 484.000). Het gemiddelde WOZ-tarief in NL is in 2024 0,0909%.

Wanneer we het gemiddelde OZB-tarief 2024 van Nederland toepassen op Oosterhout, dan zou dit zo'n € 670.000 aan extra OZB in 2025 kunnen opleveren.

7.2.3 OZB niet-woningen

Voor de niet-woningen bedraagt het gecombineerde OZB-tarief in Oosterhout 0,4219%. Hiermee wordt € 6,35 miljoen opgehaald bij de niet-woningen. Landelijk ligt dit tarief op 0,5605%. Zou je dit tarief loslaten op WOZ-waarden in Oosterhout van niet-woningen, zou dit een hogere opbrengst van € 2,1 miljoen kunnen betekenen. De gemeente Oosterhout bezit en gebruikt ook veel panden waarvoor OZB moet worden betaald. Dat betekent dat ook aan de lastenkant een verzwarend moet worden opgenomen. Er kan bij de niet-woningen niet gedifferentieerd worden per wijk of soort pand; in heel Oosterhout dient hetzelfde tarief te worden gehanteerd.

7.2.4 Parkeerbelasting

De parkeertarieven voor parkeren op straat en in de garages verhogen we van € 1,50 naar € 1,90 per uur. Daarbij houden we rekening met een terugval van het geparkeerde aantal uren met 10%. Dit levert voor straatparkeren naar verwachting ruim € 175.000 extra op en voor de parkeergarages ruim € 30.000. Een verhoging van de tarieven voor de vergunningen naar € 60 naar verwachting ruim € 72.000 op. Bij elkaar leveren deze wijzigingen ruim € 277.000 op.

7.2.5 Toeristenbelasting

Het huidige tarief aan toeristenbelasting in Oosterhout is € 1,00 per persoon per nacht. De tarieven voor toeristenbelasting in de omliggende gemeenten zijn als volgt.

Breda	Drimmelen	G'berg	Waalwijk	Dongen	Gilze Rijen	Etten-Leur	B op Zoom	Gem N-Br
€ 3,95	€1,75	€ 1,60	€ 2,06	€1,50	€1,65	€1,55	€ 3,18	€2,20

Momenteel is € 400.000 aan inkomsten uit toeristenbelasting begroot. Op basis van de werkelijke hoeveelheid overnachtingen de afgelopen jaren, kan dit bedrag worden bijgesteld naar € 600.000. Uitgaande van 600.000 overnachtingen per jaar, betekent een tariefsverhoging het volgende voor de totaalopbrengsten:

Aantal overnachtingen	Tarief	Opbrengst
600.000	€ 1,50	€ 900.000
600.000	€ 1,75	€ 1.050.000
600.000	€ 2,00	€ 1.200.000

Wij verhogen de toeristenbelasting in 2 stappen naar € 2,00 per persoon per nacht. Voor maatschappelijke groepsaccommodaties (zoals kamphuizen en scouting) geldt vanaf 2025 een vrijstelling. Aanpassing van de toeristenbelasting levert de volgende extra bedragen op:

	2025	2026	2027	2028
Verhoging werkelijk aantal	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Verhoging naar € 1,75 per 2025	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000
Verhoging naar € 2,00 per 2027	-	-	€ 150.000	€ 150.000
Vrijstelling groepsaccommodaties	€ 52.500 -	€ 52.500 -	€ 60.000 -	€ 60.000 -
Extra opbrengst per jaar	€ 597.500	€ 597.500	€ 740.000	€ 740.000

Momenteel (begroting 2024) wordt jaarlijks € 250.000 van de opbrengsten toeristenbelasting afgedragen aan de algemene middelen. Het surplus aan opbrengst wordt in het toeristisch fonds gestort. Met de verhoging van de tarieven zullen deze extra inkomsten ten gunste komen van de algemene middelen en niet worden gestort in het toeristisch fonds. Voor toerisme blijven het toeristisch fonds bestaan waar de sector jaarlijks aanvragen beoordeeld. Het jaarlijkse budget is € 75.000. Daarnaast is er een budget toerisme van € 75.000 waar onder andere bijdragen voor streeknet-werken, Zuiderwaterlinie, Biënnale en grotere toeristische initiatieven uit bekostigd worden.

7.2.6 Hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting behoort tot de algemene middelen en hoeft dus niet te worden besteed aan het opruimen van hondenpoep. In het verleden is met de gemeenteraad van Oosterhout afgesproken dat de hondenbelasting in Oosterhout maximaal kostendekkend is. In 2024 heffen 120 van de 342 gemeenten een hondenbelasting. In 2010 was dat nog 72 procent. Dit jaar voert geen enkele gemeente hondenbelasting in. Maar liefst 18 gemeenten schaffen de hondenbelasting af in 2024.

De totale begrote opbrengst aan hondenbelasting in Oosterhout bedraagt € 182.000, bij een tarief van € 34,08. Gemiddeld betaalt de eigenaar van één hond in Nederland € 77,02. Wij stellen voor om de hondenbelasting met ingang van 2025 af te schaffen. Dit scheelt ons € 182.000 aan inkomsten, maar ook € 28.500 aan lasten voor het heffen en innen van deze belasting. Daarnaast hangt deze maatregel ook vast aan het opheffen van de hondenuitlaatplaatsen.

7.2.7 Precario

Precario is de belasting die een gemeente mag heffen voor het gebruik van gemeentegrond. Dat geldt bijvoorbeeld voor het terras van een café, maar bijvoorbeeld ook voor standplaatsen en het plaatsen van een bouwcontainer in de openbare ruimte tijdens de verbouwing van je huis.

Voor terrassen is de prijs per m2 in 2024: € 2,80 per maand of € 16,65 per jaar.

Vrijwel alle regiogemeenten heffen een hogere precario voor terrassen dan de gemeente Oosterhout. Wij stellen daarom voor om de precario de komende jaren in 2 stappen te gaan verhogen:

Jaar	Aantal m2	Tarief per m2 per jaar	Totaal-opbrengst	Meeropbrengst
2024	3.133	€ 16,55	€ 51.855,00	
2025		€ 19,90	€ 62.352,00	€ 10.496,00
2026		€ 29,90	€ 93.684,00	€ 41.829,00

8 INVESTERINGEN

8.1 INVESTERINGSPLANNING 2024

De uitvoeringsplanning 2024 van de gemeente Oosterhout uit de begroting 2024 vormt de basis voor het zoeken naar ombuigingen voor de komende jaren. Deze uitvoeringsplanning gaf het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000

Beleidssterrein	Vast plafond	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Openbare ruimte	4.415	6.140	9.060	34.665	6.640
Sport	847	10.314	847	847	847
Informatisering	245	245	245	245	245
Accommodatiebeheer	300	4.025	850	450	450
Incidentele investeringen	385	57.705	285	310	310
Subtotaal	6.192	78.429	11.287	36.517	8.492
Afvalverwijdering	-	536	126	126	150
Riolering	-	2.050	3.500	3.500	2.000
Tractiemiddelen	-	1.780	1.635	2.013	1.135
Integraal huisvestingsplan (IHP)	-	25.879	2.719	6.293	-
Activering personele kosten	1.373	1.373	1.373	1.373	1.373
Totaal investeringen	7.565	110.047	20.640	49.822	13.150

Op een aantal beleidssterreinen (afval, riolering, informatisering en tractie) veranderen de investeringen nauwelijks ten opzichte van 2024. Dat geldt echter niet voor de onderstaande beleidssterreinen.

- Openbare ruimte;
- Sport;
- Incidentele investeringen (incl. stadhuis);
- Accommodatiebeheer;
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.
- Op het beleidssterrein riolering zijn de komende jaren forse stijgingen in de benodigde investeringen te verwachten. Met ingang van de begroting 2025 zullen deze stapsgewijs worden verhoogd van €2.050.000 naar ongeveer €5.200.000 in de periode 2026 tot en met 2030. Dit conform met door de raad vastgestelde WRP 2024-2030. De samenhangende kapitaallasten hiervan zullen worden doorberekend in de rioolheffing.

8.2 REKENINGRESULTAAT 2023

Conform de bestendige gedragslijn zal het rekeningoverschot zoveel mogelijk gebruikt worden om de bestaande investeringen af te dekken. Momenteel verwachten wij dat er ruim € 8 miljoen vanuit het rekeningoverschot 2023 kan worden ingezet voor het afdekken van de bestaande investeringen. Wij stellen voor om dit bedrag gelijkmatig te verdelen over de reserve IHP en de reserve

infrastructurele werken. Nog voor de inhoudelijke behandeling van de perspectiefnota 2025 zullen wij de jaarstukken 2023, inclusief het voorstel saldobestemming, aan de raad beschikbaar stellen. De gemeenteraad besluit hier pas definitief over bij het voorstel saldobestemming, maar in de doorwerking van de kapitaallasten, gaan wij uit van bovenstaande verdeling.

8.3 WIJZIGINGEN IN DE INVESTERINGEN

In dit hoofdstuk worden de nieuwe, geschrapte en gewijzigde investeringen toegelicht. De besparing in de kapitaallasten is verdeeld over de verschillende beleidssterreinen als volgt:

- = voordeel + = nadeel	Besparinge n 2025	Besparinge n 2026	Besparinge n 2027	Besparinge n 2028
Openbare ruimte	-35.800	-142.143	-444.510	-1.270.306
Sport	-284.026	88.003	271.944	260.865
Accommodatiebeheer	-84.248	-83.746	22.499	22.615
Incidenteel	-311.470	-1.906.204	-1.489.438	-857.990
IHP	-184.061	-363.363	-367.892	-152.855
Totaal	-899.605	-2.407.453	-2.007.397	-1.997.671

Inzet van reserves / componentenbenadering

Binnen de investeringsplanning worden ook reserves ingezet om investeringen af te dekken. Zo is er bijvoorbeeld € 13,3 miljoen gereserveerd binnen de reserve IHP voor het Hanzecollege. Bij de berekening van de kapitaallasten voor de projecten zijn wij uitgegaan van de componentenbenadering. Hierbij wordt een investering van een gebouw opgesplitst naar bouwkundige kosten, installaties en inrichting. Deze componenten kennen verschillende afschrijvingstermijnen, waarbij installaties bijvoorbeeld in 15 of 25 jaar worden afgeschreven en de bouwkundige elementen in 40 jaar. Door de reserves in te zetten op de componenten met de kortste afschrijvingstermijn, worden de kapitaallasten lager dan wanneer je ze inzet op componenten met een lange afschrijvingstermijn. In deze perspectiefnota hebben wij voor de investering in het stadhuis en het IHP, welke deels gedekt worden uit reserves, deze benadering toegepast, wat zorgt voor lagere kapitaallasten.

8.3.1 Investerings openbare ruimte

Van de geplande projecten binnen de openbare ruimte worden de volgende projecten geschrapt:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					3.825.000	-475.000		-	-42.500	-75.600	-209.538
30 km/zone Den Hout (9)	niet	geen	geen	Onvoldoende			2027				
Reconstructie Heijligerweg/ Vrachelsestraat (19)	niet	geen	geen	Onvoldoende: Betreft stukje bouwweg. Kan zo blijven liggen.			2025				
Openbaar vervoer	niet	geen	geen	Betreft jaarlijks budget voor aanpassing haltes. Er komt een nieuwe OV- concessie aan in 2025. We weten nog niet of en zo ja, wat we dan moeten doen. Dit is een risico.			2025 / 2026 / 2027 / 2028				
aanpassing kruispunten Vijf Eikenweg (44)	wel			Uit onderzoek gebleken dat dit niet nodig is.			2027				
30 km/zone Zeislaan (29)	niet	geen	geen	Onvoldoende			2025				
Voetgangersoversteek Europaweg thv Meerpaal en verlengen voetpad Meerpaal (28)	niet	geen	geen	Onvoldoende			2025				
Kwaliteitsverbetering tussengebiet Leeuwenstraat/Mathildastraat (31)	niet	geen	geen	Onvoldoende			2024				

Bij de volgende projecten vinden verschuivingen in de tijd of wijzigingen in de dekking plaats:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					21.671.000	-19.600.000		-35.800	-100.743	-95.910	-368.049
Arkendonk	wel			500.000 dekking uit subsidie Nederwiek 2 toegevoegd. Uitvoering start in 2026	1.445.000	-1.400.000	2026	-10.500	-36.000	-36.875	-37.150
Herinrichting Hoogstraat (Heilige Driehoek) (2)	niet	wel	geen	Jaar gereed van 2026 naar 2027	920.000	-200.000	2027	-	-	-36.000	972
Natuurkundigenbuurt (PRIO buurt)	niet	wel	wel		506.000		2027	-25.300	-24.743	-24.035	2.049
Burg.Holtropln & Slotln rec.fietsas (hoofdwegen)	niet	wel	geen	Jaar gereed naar 2026	800.000		2026	-	-40.000	1.000	1.080
OV hub Amphia terrein (45)	wel			5 miljoen dekking uit provinciale subsidie toegevoegd	18.000.000	-18.000.000	2027	-	-	-	-335.000

De volgende projecten worden nieuw toegevoegd op de investeringsplanning openbare ruimte:

Omschrijving		Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Effect kapitaallasten 2025	Effect kapitaallasten 2026	Effect kapitaallasten 2027	Effect kapitaallasten 2028
		-2.687.500	-		-	3.300	-145.500	-90.799
Brug Ter Aalst				2026				
Inzet rek res 2023	Betreft een deel van het verwachte rekeningresultaat 2023, welke cfm de bestendige gedragslijn wordt ingezet om de bestaande investeringen af te dekken.	-4.062.500		2026				
Investeringsplafond 2027 opvullen tot 4.415.000	Om voldoende middelen voor onderhoudsbehoefte beschikbaar te houden worden de nog niet aan specifieke projecten toegekende middelen onder het plafond hier gereserveerd. Dit om achterstalligheid te voorkomen.			2027				
Investeringsplafond 2028 opvullen tot 4.415.000	Zie hierboven.			2028				

De volgende projecten uit de uitvoeringsplanning openbare ruimte worden voorlopig op een reservelijst geplaatst, in afwachting van de uitkomsten van lopende onderzoeken:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					9.300.000	-300.000		-	-2.200	-127.500	-601.920
verplaatsen fietsoversteek LMP-weg (25)	niet	wel		Voldoende; in 2023 al tijdelijke maatregelen. Kan ook voor minder dan 1 miljoen.							
Gedeeltelijke reconstructie Trommelen (eenrichtingsverkeer centrumdeel Bredaseweg) (13)	niet	geen	geen	Onvoldoende							
Fietsbrug Zwaaikom (35)	niet	geen	geen	Onvoldoende							
Verkeerstructuur in het gebied Pater-serf/Wilhelmina-kanaal-Zuid/Meerpaal/Eikdijk en het Warande-gebied				Nog geen concrete maatregelen benoemd.							

8.3.2 Investerings sport

Van de geplande projecten binnen de openbare ruimte worden de volgende projecten geschrapt:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					1.295.455	-395.455		-	-	-	-10.090
Ontwikkeling/uitbreiding (Kantoren/opslag e.d.) de Warande	niet	geen	geen	Onvoldoende			2028				
Klimparcours de Warande	niet	geen	geen	Onvoldoende			2026				
Vervanging meubels kantoren/horeca	niet	geen	geen	Onvoldoende			2027				

Digitalisering binnensport en zwembad de Warande	niet			Is reeds uitgevoerd in 2023; er is geschoven in investeringsplanning, dus in 2027 niet meer benodigd.			2027				
Sportaccommodatiebeleid	niet						2024				
Gasloos de Warande	niet	geen	geen	Onvoldoende: Op dit moment bestaat er geen verplichting om gasloos te worden en tevens zijn er momenteel onvoldoende alternatieven om dit te bereiken.			2024				
Toekomstvisie de Warande	niet	geen	geen	onvoldoende			2025 / 2027 / 2028				

Bij de volgende projecten vinden verschuivingen in de tijd of wijzigingen in de dekking plaats:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					6.577.795	-		-284.026	88.003	101.694	99.604
Vernieuwbouw sporthal Arkendonk	niet	wel	geen	Hogere investering. Verschuiving in de tijd.			2025				
nieuwbouw kleedaccommodatie Irene	wel	wel	wel	Verschuiving in de tijd.			2025				
Regulier plafond sport 2026 opvullen tot 797.000							2026				

De volgende projecten worden nieuw toegevoegd op de investeringsplanning sport:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Effect kapitaallasten 2025	Effect kapitaallasten 2026	Effect kapitaallasten 2027	Effect kapitaallasten 2028
					2.980.000	-850.000		-	-	170.250	171.351

Toplaagrenovatie kunstgrasvelden TSC	niet	wel		Dekking vanuit vrije reserve (vervallen sportaccommodatie-beleid)			2025				
Sporthal Arkendonk: inrichting terreinen en verplaatsing trafo	niet	wel		Dekking vanuit vrije reserve			2025				
Horecafunctie sporthal Arkendonk	niet	wel		Dekking vanuit inkomsten horeca			2025				
Vaste inrichting en vloer sporthal Arkendonk	niet	wel					2026				
Voetbalclub OVV	niet	wel					2026				

8.3.3 Investerings accommodatiebeheer

Van de geplande projecten binnen accommodatiebeheer worden de volgende projecten geschrapt:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					100.000			-6.548	-6.546	-6.713	-6.768
Openbaar toilet in het centrum	niet	geen	geen	Onvoldoende. Aanvullend ook nog beheerkosten.			2023				
Theehuis Floralia	niet	geen	geen	Onvoldoende. Kosten eigenlijk 200K voor opknappen. Andere opties (waaronder veilig stellen, sloop, overdragen) gaan ook geld kosten.			2024				

De volgende projecten worden nieuw toegevoegd op de investeringsplanning accommodatiebeheer:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
--------------	-------------------------	----------------------	----------------------	--------	---------------------	--------------------------------------	-------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Inbouwpakket AC de Bunthoef	Wel	geen	geen	Investerings in inbouwpakket opgenomen.			2025				
-----------------------------	-----	------	------	---	--	--	------	--	--	--	--

Bij de volgende projecten vinden verschuivingen in de tijd of wijzigingen in de investering of de dekking plaats:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					6.025.000	-400.000		-77.700	-129.900	-25.188	-25.731
AC de Bunthoef	Wel	geen	geen	Strategisch vanwege woningbouw. Qua activiteiten centrum niet nodig om te vervangen. voldoende MKB; impuls voor de wijk. Investeringsbedrag gewijzigd.			2026				
AC Arkendonk	Wel	geen	geen	Dekking uit Nederwiek 3 voor 400.000 opgenomen.			2025				

8.3.4 Investerings Incidenteel

Van de geplande projecten binnen de incidentele investeringen worden de volgende projecten geschrapt:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
Cameratoezicht	niet	geen	geen	Matig			2024				

Bij de volgende projecten vinden verschuivingen in de tijd of wijzigingen in de investering of de dekking plaats:

Omschrijving		Investerings-bedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
		870.000	-		-	4.312	9.175	19.010
Investeringsplafond incidenteel 2025 opvullen	Om voldoende middelen voor onderhoudsbehoefte beschikbaar te houden worden de nog niet aan specifieke projecten	290.000		2027	-	4.312	4.900	11.958

	toegekende middelen onder het plafond hier gereserveerd. Dit om achterstalligheid te voorkomen.							
Investeringsplafond incidenteel 2026 opvullen	Om voldoende middelen voor onderhoudsbehoefte beschikbaar te houden worden de nog niet aan specifieke projecten toegekende middelen onder het plafond hier gereserveerd. Dit om achterstalligheid te voorkomen.	290.000		2028	-	-	4.275	4.617
Investeringsplafond incidenteel 2027	Om voldoende middelen voor onderhoudsbehoefte beschikbaar te houden worden de nog niet aan specifieke projecten toegekende middelen onder het plafond hier gereserveerd. Dit om achterstalligheid te voorkomen.	290.000		2027	-	-	-	2.435

Met betrekking tot het stadhuis wijzigt de investeringsplanning als volgt:

Omschrijving	1. wel/niet strategisch	2. wel/geen noodzaak	3. wel/geen urgentie	4. MKB	Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
					-7.341.213	-20.420.000		-308.019	-1.595.986	-1.189.771	-573.946
Vervallen vernieuwbouw AHII	wel			Strategisch vanwege aankoop AH2			2025				
Vernieuwbouw Stadhuis AHII besparingsvariant	wel						2027				
Verlaging huurinkomsten Equalit									300.000	300.000	300.000

Op het dossier stadhuis zijn naast de al ver in ontwikkeling zijnde plannen rondom vernieuwbouw van het stadhuis in Arendshof, nog 10 alternatieve scenario's onderzocht. Naast de gebruikte scenario's die ook in 2019 bij de toenmalige besluitvorming een rol hebben gespeeld, zijn nu ook extra scenario's onderzocht waarbij het reeds aangekochte Arendshof II (gedeeltelijk) inzet wordt, al dan niet in combinatie met huur/koop van externe locatie(-s) elders in de stad. Ook is onderzocht wat het minimale scenario financieel betekent als nog 15 jaar doorgeëxploiteerd wordt op de huidige locatie aan het Slotjesveld. De meerwaarde van het huisvesten van het stadhuis op de locatie Arendshof heeft echter dusdanig grote voordelen, voornamelijk voor de binnenstad en het Slotjesveld, dat deze verhuizing naar de binnenstad het meest wenselijk is. Derhalve is gekozen voor het scenario waarbij doorgedaan wordt op de huidige planvorming, maar wel ambities naar beneden worden bijgesteld. De bezuinigingen bevinden zich zowel op het kwantitatieve (hoeveelheid vloeroppervlakte verlagen door Equalit vooralsnog niet mee te verhuizen) als het kwalitatieve vlak. Verwacht wordt daarmee een bezuiniging van circa € 7 miljoen (incl. inrichting) te kunnen behalen. De exacte uitwerking in zowel kosten als vermindering van kwaliteit zal de komende periode nader uitgewerkt gaan worden.

8.3.5 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

Van de geplande projecten binnen het IHP wordt het volgende project geschrapt:

Omschrijving	Toelichting	Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
--------------	-------------	--------------------	--------------------------------------	-------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

			3.240.934	-		-149.083	-150.541	-157.995	-161.965
Menorah (Ontdekking)	Nieuwbouw (samen met De Ontdekking)	Deze aanvraag was dubbel opgenomen en kan vervallen	3.240.934		2024	-149.083	-150.541	-157.995	-161.965

De volgende projecten worden nieuw toegevoegd op het IHP:

Omschrijving	Toelichting		Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
			388.000			-	6.466	23.243	23.639
Aanvraag dakonderhoud gymzaal plein 3	onderhoud	Nieuwe aanvraag voor 2025			2025				
Aanvraag eerste inrichting Pallas (vrije school)	1e inrichting	Nieuwe aanvraag voor 2025			2025				
Aanvraag Menorah uitbreiding nieuwkomersvoorziening	Uitbreiding 2 lokalen	Nieuwe aanvraag voor 2025			2026				

Het onderstaande project verschuift in de tijd:

Omschrijving	Toelichting		Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
			380.000	-		798	836	950	1.026
Islamitische school	1e inrichting	Verschoven van 2023 naar 2024			2024				

Voor de overige scholen in het IHP wordt een maximale investering voorgesteld van € 13 miljoen. Tevens wordt vanuit het rekeningresultaat ruim € 4,2 miljoen toegevoegd aan de reserve IHP ter dekking van de investeringen in het onderwijs:

Omschrijving	Toelichting		Investeringsbedrag	Dekking vanuit reserves en inkomsten	Jaar gereed	Besparing kapitaallasten 2025	Besparing kapitaallasten 2026	Besparing kapitaallasten 2027	Besparing kapitaallasten 2028
			-1.318.103	-4.062.500		-8.476	-78.271	-228.182	-27.012
Paulo Freire/Torenschouw (De Toekomst)	Nieuwbouw		-14.318.103		2027				
dep Rubenshof	Nieuwbouw				2028				
De Sterrendonk	Nieuwbouw				2028				

Indexatie onderwijshuisvesting (4,8%)					2026				
Restant IHP maximaliseren op 13 miljoen	Nieuwbouw	Dekking vanuit rekeningresultaat 2023	13.000.000	-4.062.500	2027				

8.4 SCHULDQUOTE (FINANCIERBAARHEID)

Op basis van de geactualiseerde investeringsplanning en onze huidige leningenportefeuille, zien we dat we de komende jaren fors meer leningen moeten gaan aantrekken om deze planning te realiseren. Eind 2023 had de gemeente Oosterhout € 72,1 miljoen aan langlopende leningen open staan. Dat komt neer op een schuldquote van zo'n 26,5%. Dit loopt met de huidige ambities op tot een leningenportefeuille van € 201,6 miljoen ultimo 2028, wat neerkomt op een schuldquote van zo'n 90,2%.

Dit is een forse daling van de verwachte schuldquote ten opzichte van de eerdere ramingen. Deze daling wordt enerzijds (uiteraard) veroorzaakt door het schrappen van een aantal investeringen in deze perspectiefnota. Maar anderzijds wordt deze daling veroorzaakt doordat de omvang van de exploitatie structureel wordt verhoogd door het opnemen van de lasten van Equalit in onze eigen begroting.

	2024	2025	2026	2027	2028
Openbare ruimte	8.202.600	9.369.700	6.830.900	22.415.000	7.515.000
Sport	3.179.550	7.247.000	2.798.545	897.000	847.000
Accommodatiebeheer	1.635.000	4.075.000	1.600.000	450.000	450.000
Incidenteel	245.000	385.000	15.437.169	24.739.378	385.000
IHP	2.432.096	388.000	31.633.190	7.447.000	0
Ontwikkeling schuld	81.502.246	96.774.946	148.882.750	198.639.128	201.644.128
Omvang exploitatie (lasten)	218.500.000	218.500.000	214.700.000	214.300.000	214.000.000
Netto schuldquote	33,36%	40,35%	65,34%	88,68%	90,21%

BIJLAGE 1: TRENDTABEL

<i>Trend</i>	<i>Herkomst¹</i>	<i>(Beleids)consequentie</i>	<i>Verdere uitwerking in het basisdocument 'De toekomst overwogen, uitgangspunten Strategische Heroriëntatie'</i>
Effecten dubbele vergrijzing voor de zorg	TG/WR	Personeelstekort leidt tot een “ongemakkelijke waarheid”. Professionele zorg is in de toekomst niet meer vanzelfsprekend,	Hoofdstuk 2, hoofdstuk 3b en 3c
Mensen steeds minder zelfstandig en zelfredzaam	TG	Hangt sterk samen met eerste trend	Hoofdstuk 2, hoofdstuk 3b en 3c
Nog steeds grote kwetsbaarheid jongeren, maar sommigen weten zich ook goed te redden	TG	Aandacht voor met name versterken van preventie / voorliggend veld in de jeugdzorg	Hoofdstuk 2, hoofdstuk 3b en 3c
Internationale ontwikkelingen (migratie) zetten buurtgevoel onder druk	TG	Inzet op verbinding, onder andere via wijkgericht werken	Hoofdstuk 2
Toenemende migratie vraagt om “goede start” in de samenleving	WR	De randvoorwaarden regelen om kansrijke asielzoekers en statushouders al vanaf het begin onderdeel te kunnen laten zijn van de lokale samenleving (onderwijs, werk). Voor zover (wettelijk) mogelijk, is het gemeentelijk beleid hierop al gericht.	Hoofdstuk 3a
Mensen blijven steeds meer in de eigen “bubbel”, saamhorigheid verdwijnt in de wijk	WR	Inzet op verbinding, onder andere via wijkgericht werken en voorzieningen in de buurt	Hoofdstuk 3a

¹ TG = Trendgesprek 16 januari
WR = Werkbijeenkomst gemeenteraad